Ч. 289 (14.535). Львів, пятниця 25. грудня 1936. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Порозуміння югословянських аґрарників з комуністами.

ОФІЦІЙНИЙ КОМУНІКАТ.

Білгородська префектура поліції оголосила комунікат такого змісту: „Після того, як в Югославії викрито комуністичну організацію, центральний комітет комуністичної партії, що перебуває за кордоном, вислав до Югославії кількох довірених емісарів, щоб зорганізувати нелеґальний партійний комітет. Поліція викрила комуністичні орґанізації в кількох місцевостях і ствердила, що комуністи дійшли до порозуміння з кількома провідниками давньої аґрарної партії під проводом д-ра Драголюба Йовановича. На основі того порозуміння мали вони творити нелегальні комуністичні організації та вести пропаґанду. Поліція веде енергійно дальше слідство".

Трибунал охорони держави засудив 15-ох обвинувачених на вязницю від 6 місяців до 5 літ вязниці.

Перед японсько-американськими переговорами.

У токійській пресі появилися вістки, що яп. міністер закордонних справ Аріта хоче запропонувати Злученим Державам дискусію над відносинами на Тихому Океані. До Вашинґтону не дійшли у тій справі ще ніякі урядові вістки, але тамошні півофіційні кола приняли вістку прихильно.

Злучені Держави заборонять вербувати добровольців до Еспанії.

Нюйорські соціялісти оголосили відозву у справі помочі валенсійському урядові; вони хотять вислати до Еспанії відділ з 500 добровольців та 50.000 долярів на виряд. Генер. секретаріят соціялістичної партії твердить, що він не має ніякого контакту з валенсійським урядом і що добровольці виїдуть до Еспанії приватно.

У Злучених Державах нема ніякого закону, що забороняв би вербунок до чужих армій, тому сенатор Пітман заявив, що новий закон про невтральність повинен внести обмеження у тому напрямі. Вербунок добровольців до есп. червоної армії не годиться з теорією невтральности.

РІШЕННЯ КОМІТЕТУ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

На вчорашньому засіданні комітет неінтервенції приняв подрібний проєкт сухопутньої та морської контролі над Еспанією. Заінтересовані уряди мають його розглянути і дати відповідь до 1. січня. У справі заборони вербунку добровольців комітет ще нічого не вирішив.

Уніфікація військового законодавства

в еспанській національній армії.

В урядовому деннику бурґоського уряду появився розпорядок, що піддає всі військові формації одноцілим військовим законам. Відділами міліції командуватимуть виключно старшини піхоти і кінноти. Службові приписи для цивільної ґвардії обовязуватимуть міліцію.

НА ФРОНТАХ.

Йде лише бомбардування. Урядовий комунікат нац. командування згадує лише про напад червоних літаків на Бадахоз і Меріду. У Меріді, що віддалена на 40 км. від фронту і не має ніякого стратеґічного значіння, летунські бомби вбили 25 осіб, ранили 48. Комунікат червоних повідомляє, що нац. летуни бомбардували ворожі становища в Романульос, Маха дя Гонда і Ляс Роцас; в околицях Сомосієра-Таракона і під Мадридом йшла лише гарматня перестрілка. Під Боаділею червоні посунулися на 6 км.; нац. війська залишили чимало убитих, ранених і воєнного матеріялу.

Президента Куби усунули з уряду.

У висліді обвинувачення президент Куби Ґомец станув учора перед сенатом. Він виголосив довгу промову, опрокидуючи заміти й обвинувачення. „Ті, що мене обвинувачують — мовляв — не керуються почуттям справедливости, лише хотять скинути мене з уряду. Можливо, що коли я уступлю, загине свобода на Кубі. Демократія вмерла, родиться диктатура. Осуджуючи мене, осуджуєте демократію".

Та патетична промова видно не зробила великого враження: після 6-годинних нарад **сенат 22-ма голосами проти 2-ох усунув президента Ґомеца.**

Президентська влада перейшла автоматично на віцепрезидента Ляредобру, що нині зложить присягу.

Поліція заступить військо у Палестині.

Від хвилини ліквідації партизанки в Палестині почали відтіля евакуувати британські військові частини. Тому, що до справжнього замирення в Палестині ще не дійшло, високий комісар зажадав, щоби до Палестини прислати поліційні резерви. Начальний вожд британських збройних сил у Палестині вернеться за кілька днів.

НА БОРОТЬБУ З БЕЗРОБІТТЯМ.

Цю статтю, що порушує одно з найболючіших наших актуальних питань містимо як дискусійну. За наведені у статті факти відповідає автор. — **Редакція**

Безробіття, яке охопило міліонові маси на цілому культурному світі, є явищем, яке свідчить про ненормальні та нездорові сучасні суспільні відносини культурного та цивілізованого людства.

Держави поставили границі та барієри економічному життю, не оглядаючись зовсім на розвоєві тенденції того життя та на загально-людські потреби. Сильніші держави визискують економічно слабші — забороною еміґрації, заказом вивозу сировців та обмеженням імпорту чужих виробів. Наслідком того являється в економічно відсталих державах перелюднення, застій промислу — а вслід за тим страшне безробіття.

Українська нація бездержавна, не може боронитись проти економічних санкцій сильніших державних народів. А санкції ті супроти нас істнують у формі заборони переходу землі в руки без- та малоземельного українського селянина, у формі неприймання українців до праці і т. д. Здані ми тільки на власні самооборонні сили, внутрі свого власного національного організму, фізичним і моральним скріплюванням кожної української одиниці, а не її ослаблюванням — можемо і мусимо обороняти та скріплювати цілість української нації. Мусимо стосувати супроти кожної української одиниці вищу рацію, якою користується та яку приноровлює до своєї цілости кожна державна нація.

А ця національна рація каже нашій суспільности впорядкувати відносини на ринку праці у нас, так як їх упорядковує кожна держава. Державі лекше створити кодекс чи конституцію праці, бо має вона силу та засоби ввести це в життя. У недержавній — а ще більше у соціяльно примітивній нації — тяжко такий кодекс чи конституцію праці створити, бо нема екзекутивної змоги приборкати примітивні жадні інстинкти одиниць, нема змоги створити одноцілий плян економічного життя, потреб, запотребувань продукції та її продуцентів і робітників.

Але моральними засобами можна це діло виконати, відносини на тому полі можна сяк-так упорядкувати.

Не пересуджуючи вислідів боротьби з нашою економічною нуждою на відтинку польсько-українських відносин, — чи нпр. вдасться нам усунути постанови земельних законів, або добути доступ до державної чи самоуправної служби — самого безробіття серед української суспільности ми цим ще цілковито не зліквідуємо.

Не відкидаючи згори філянтропійних заходів одиниць чи гуртів, які можуть злагіднювати долю чи отирати сльози нещасних, ми мусимо для наших власних потреб створити 1) упорядковані відносини на ринку нашої національної продукції, 2) своєрідний наш „кодекс праці" — з моральними атрибутами національної нашої рації та її санкціями супроти нездисциплінованих чи опірних одиниць.

Українська нація потребує якоїсь скільксти виробів, які мають випродукувати наші фабри-

ки чи варстати та передати їх в консумцію, себто в розпродаж нашій кооперації через Центросоюз та приватникам через їх організаційні гуртівні СУКІП-а. Чужі вироби моглиб мати доступ на наш ринок лише часово і тільки за дозволом нашої Економічної Ради та в обмеженому до наших дійсних потреб числі. Очевидно, що Економічна Рада, зложена з представників кооперацій, СУКІП-а та представників професійних організацій фізичних та умових працівників, мала би право устійновати контингент фабрикам, ціни виробів та наглядати виконання кодексу праці. Скінчилиб ми з хаосом та безголовям у нашій національній продукції та торговлі, унормувалиб, упорядкували, а то й може і поширили би терен її внутрішньої експансії.

Здаю собі справу, як тяжко завести булоб цей лад та унормування відносин на тому відтинку нашого життя.

Та ще більші трудноці стоять перед нами, коли схочемо скодифікувати постанови щодо світа праці. Тут прийдеться нам побороти застарілі патріярхальні наші поняття про громадські заслуги, здібности, а може ще більше ріжного роду конексії, уроєні амбіції чи „набуті права". Те, що на цьому полі у нас нині діється — з чистою совістю, з повною свідомістю відповідальности за ці слова — мусимо назвати явищем ненормальним, нездоровим, а то й шкідливим для нації як цілости. Конфлікти працівників з працедавцями — це ніяка новина у світі; довели вони до боротьби кляс, стали джерелом великих політично-соціяльних та національно-політичних революцій.

Очевидно, нас як недержавну націю — ці конфлікти працівників не довели ще до революції, бо української держави нема, — не припускаємо теж аж такої крайности. Але конфлікти ці, неупорядковані та неполаднені, деморалізуюче впливають на розвиток нашого національного життя, стають джерелом ворожої нашому національному організмові демагогічної агітації і тому упорядкування цих відносин являється необхідною конечністю. Наші підприємства, стоючи здебільша самопас, затруднюють довільне число працівників, висота платень та умови праці не є нормовані ніякими колективними договорами чи національним кодексом праці. Нема у нас ясно унормованого поняття працівника, бо хоча між дирекціями установ та службовицькою масою є дуже високі мури, то проте нема означених границь між громадянською безплатною і службовицькою платною працею. Є у нас випадки, де професійну працю дістає людина, яка ніколи до тої праці не готовилася. Протекція рішає нераз перед вищими професійними кваліфікаціями, професійним досвідом, теоретичним та практичним вишколом.

Адже засиджених, видних та добре платних місць у нас таки трохи забагато. Старий громадський діяч, сеніор управ багатьох наших економічних установ д-р Степан Федак признає, що „синдикатські гонорарі по фінансових українських інституціях ідуть в тисячі золотих місячно". („Службовик" ч. 11 з 1936 р.). Додати треба, що ті синдикатські гонорарі є звичайно скомасовані в одних руках. Сам знаю адвокатську канцелярію, яка скомасувала синдикатство аж у трьох фінансових інституціях, а крім того її фірманти є ще й директорами інституцій чи головами Надзірних Рад. А в тому місті поза тою канцелярією, що має монополь на синдикатство, є ще 8 інших адвокатів українців. Це діється тоді, коли платні службовиків малі, коли багато адвокатів ледви животіє зі своїх нужденних заробітків, коли частину синдикатських гонорарів можнаб обернути на поширення та створення нових варстатів праці, де знайшлиб працю нові українські працівники.

Приймання до праці мусить бути унормоване. Заняти місце в установі чи варстаті можна тільки з призначення професійної організації, нпр. СУПРУГА, СУА, лікарів, Учительської Громади і т. д. Те саме дотичить і працівних чужинців у наших установах і приватних варстатах. Тут теж мусить бути дозвіл професійної організації працівників. Чужинці можуть бути у нас заняті тільки тоді, коли 1) є необхідні, 2) виконали і виконують громадянські українські обовязки. Не знаю, чи один з наших видних колишніх державних мужів, батько і провідник партії, дістав від СУПРУГА дозвіл затруднювати у своїй канцелярії чужинця і чи може не старався за це місце хто з українських безробітних інтелігентів. Протекція мусить у нас минутися, право до праці мусить у нас мати кожний українець, не вільно забирати хліба другому, коли досить чоловік вже наївся. Мусить у нас бути установлене максімум та мінімум екзистенції.

Максімум екзистенції — тяжко про нього говорити. Де його границя? Що зробити зі спеціяльним вишколенням, з високою стопою життя, що її вимагає неодно звання, з культурними вимогами одиниці? Але чи може платня українського працівника, хоч би й керманича установи бути нпр. вища ніж до недавна емеритура президента польської держави, заслуженого для Польщі діяча проф. Ст. Войцеховського? Тут наївно виглядає покликуватись на висоту заробітків приватних підприємців, які ведуть свої інтереси не тільки на зиск, але й власне ризико: адже й доходи Форда чи хочби міжнародного торговця зброї Загарова не стояли в ніякому відношенні до платень професорів університетів, чи президентів держав, а може й королів!

Чи можлива тут анальогія?

А потрійні чи подвійні посади, чи вони зі становища національної української рації є моральні, не говорячи вже про їх доцільність? Чи не є це забирання кусника хліба голодному і безробітному українцеві тим його коннаціоналом, який має вже забезпечену екзистенцію? Чи морально є нпр., щоб емер. професор-педагог був у ролі директора банку або фабрики, чи не сміхом як не захланністю є, коли клясичний фільольоґ іде купувати фабричні машини, тоді, коли технік-інжинір сидить безробітно батькові-селянинові на карку. Чи селянин пішле тоді сина на вищі технічні студії? А бюрова праця цілих родин, батька, сина, доньки, нерав і жінки, тоді, коли така скількість людей безробітних дармо шукає скрізь праці, чи все те та багато інших аномалій є здоровим обявом нашого національного життя, чи тут не треба санації?!

Чужі агітують серед нашого робітництва аргументами про істування української буржуазії та капіталістів, ми знову залюбки повторюємо, що у нас нема ні буржуазії, ні капіталістів, але чи нема у нас пролетаріяту — не того зорганізованого, клясово активного, який дає високо розвинена індустрія, — але нужденного, голодного, обездоленого та безробітного земляка, а то й спавперизованого пролетарія, службовика з 40—80 зол. платні?! І чи не має він у нас права до життя, чи він непотрібний нашій нації, чи не має ця українська нація обовязку занятись та заопікуватись ним? Хіба не хочемо викидати цих нещасливців поза борт національного життя та зменшувати нашу національну силу!

Окрема справа — це умовини праці в деяких наших установах. Розуміємо, що у надзвичайно скромних вимогах наших службовиків в їх дисципліні та робітливості — сила наших установ. Розуміємо, що сила наших установ це сила всього нашого національного колективу. Але не можна видвигати гасла „все для установи — нічо для службовиків", не можна трактувати службовиків як „необхідне зло" та використовувати їх нужденну ситуацію — в імя добра установи! Це аномалії, що їх слід усунути.

Отсі рядки не мають у собі ніякої іншої тенденції, за виїмком бажання порушити проблему безробіття.

А. Чернецький.

З історії Т-ва Українських Наук. Викладів ім. П. Могили.

Дня 20. грудня 1906. р. відбулася перша нарада основників Т-ва ім. П. Могили, формально заснованого під кінець 1908. року, так що перші його Загальні Збори відбулися 2. лютого 1909 р. На спомин цієї першої дати, дня 20. ц. м. відбулися в музеї Н. Т. Ш. ширші сходини членів Т-ва і запрошених гостей, під проводом голови Т-ва д-ра Дениса Лукіяновича. Секретарював студ. Ом. Логуш.

На цих сходинах зявився голова „Наук. Тов. ім. Шевч." д-р Раковський і відпоручники ріжних інших установ та поодинокі громадяни. Ініціятор

основник Т-ва д-р Ол. Колесса прислав із Праги привітну телеграму; привітні письма надійшли від перемиської філії Т-ва й одного із перших його секретарів п. Богдана Загайкевича.

Делегатів і гостей привитав Голова товариства, почім у довшій промові подав нарис діяльности т-ва від перших нарад його основників (Ол. і Філ. Колесси, д-р Раковський, д-р Ст. Рудницький, о. д-р Жук, д-р Томашівський) до кінця 1935. року. З цього перегляду довідуємося, що дорібок т-ва за час від 1909 до українсько-польської війни представляється додатньо й дуже гарно: всіх викладів 868, слухачів 60 тисяч. Виклади відбувались у Львові і на провінції. Львівські виклади були двоякі: для інтелігенції і популярні в товариствах: „Зоря", „Львівська Русь", „Сила", „Міщанське Братство", Читальня на Підзамчі і при вул. Городецькій ч. 95. Від 20. січня до кінця березня 1913. р. відбувся вищий курс освіти, улаштований спільними силами „Просвіти" й т-ва ім. Могили. Перше т-во взяло на себе технічний бік організації, друге дало прелєгентів на всі 300 викладів.

На провінції викладали львовяни й місцеві прелєгенти; від 1913. року працювали вже й філії на місцях, а було їх 7 і кружків 6, разом 13. Зєдиненими силами централі і філій відбулося 236 викладів на провінції (з гльобальної суми 868) в оцих містах: Станиславів, Перемишль, Рогатин, Самбір, Стрий, Яворів, Тернопіль, Золочів, Ярослав, Добромиль, Хирів, Судова Вишня.

В часі війни (в 1917. році) відбулося викладів 22 і вони вчислені у загальній сумі 868. За Польщі до 1924. р. жвава праця йшла пересвоєним темпом. Не рахуючи викладів для студентської молоді, по якімсь часі поліцією заборонених, відбулось у Львові викладів 163 (для інтелігенції 40, популярних 123). В 1924. році поліція припинила працю т-ва, забороняючи систематичні виклади. Щойно в 1933. р., після 9-літньої перерви, коли головою товариства вибрано незалежну людину, воно поновило свою діяльність, навязуючи наново звязки з філіями. Була це правильна лінія праці, бо от львівська філія (студентська) зараз у першому (1933. р.) викazує 49 дискусійних вечорів. Це й уможливило матірному т-ву оголосити на зимові місяці 1936/37 р. спис 23 викладів, головно з ділянки українознавства. Ці виклади відбуваються в салі „Української Бесіди".

Від самого початку недостача викладової салі, як і брак домівки т-ва, спиняли живу його працю. Звичаєвим правом члени не платять вкладок, ніхто не питає, що кожний виклад, живий контакт із філіями — получені з грошевими засобами, які т-ву доводиться виєднувати від жертвенних одиниць.

За час істнування провід т-ва спочивав у руках голов: Ол. Колесси, Раковського, Свєнціцького, Лукіяновича, і секретарів: Раковського, Б. Загайкевича, пок. Савицького, Біляка, Струтинського, Романюка, Монцібовича.

Звіт Голови доповнили своїми споминами д-р Раковський, д-р Ф. Колесса і д-р Свєнціцький.

КІНЕЦЬ ПАНАМЕРИКАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Вчора вечором в год. 20.35 замкнено панамериканську конференцію.

В обороні рідної землі.

БУЧАЧЧИНА.
ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ЗУБРЦІ.

Дня 29. м. м. відбулося в Зубрці протестаційне віче в земельній справі при участи к. 700 людей. Реферував п. Сильвестер Винницький, директор Українбанку в Бучачі. Одноголосно ухвалено протестаційні резолюції.

ПРОТИКОЛЬОНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ПОМІРЦЯХ.

Дня 29. м. м. відбулося віче в Помірцях. Реферував п. Степан Довгополий, інсп. П. С. К. в Бучачі. Присутніх було к. 350 людей. Протикольонізаційні резолюції ухвалено одноголосно.

ВІЧЕ В БІЛЯВИНЦЯХ.

Дня 29. м. м. відбулося протикольонізаційне віче в Білявинцях при участи к. 600 людей. Реферував п. Володимир Кольцьо, урядовець філії „Просвіти" в Бучачі. Одноголосно ухвалено протикольонізаційні резолюції.

ВІЧЕ В ПЕТЛИКІВЦЯХ НОВИХ.

Дня 6. ц. м. відбулося в Петликівцях Нових протикольонізаційне віче при участи к. 600 осіб. Реферував д-р Михайло Гринів, адвокат у Бучачі. Одноголосно ухвалено протикольонізаційні резолюції.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.
ВІЧЕ В ГОВИЛОВІ ВЕЛИКІМ.

Дня 6. ц. м. відбулося в Говилові Великім велике протикольонізаційне віче. Простора саля читальні „Просвіти" не могла помістити прибувших селян, так, що деякі стояли на коридорах. Справу реферував м-р Горпенюк Стефан з Теребовлі. Після того була дискусія, що виказала велике зацікавлення селян земельними справами. Прийнято одноголосно резолюції проти кольонізації наших земель напливовим елементом зі Заходу. Відспіванням нац. гимну закінчено віче. Присутніх 349.

ВІЧЕ В ГЛЕЩАВІ

Дня 6. ц. м. відбулося протикольонізаційне віче в Глещаві при участи 500 осіб. Реферат виголосив п. Михайло Малич. Принято одноголосно протикольонізаційні резолюції. Відспіванням нац. гимну закінчено віче.

ВІЧЕ В ІВАНІВЦІ.

Дня 6. ц. м. відбулося в Іванівці протикольонізаційне віче. Реферував інж. В. Радловський. Після реферату вивязалась оживлена дискусія. Ухвалено одноголосно резолюції проти кольонізації наших земель і вислано їх до відповідної влади. Учасників 300.

ВІЧЕ В ЛАСКІВЦЯХ.

Дня 13. ц. м. відбулося велике протикольонізаційне віче в селі Ласківцях. У просторій салі читальні „Просвіти" не могли зміститися прибувші селяни, що з великою увагою вислухали реферату м-ра Горпенюка Ст. Після реферату ухвалено одноголосно знані резолюції. Учасників 550. Відспіванням нац. гимну закінчено віче.

ВІЧЕ В СОРОЦЬКУ.

Дня 13. ц. м. відбулося протестаційне віче в Сороцьку. Реферував інж. В. Радловський. На внесення госп. Мартинюка Миколи прийнято резолюції проти кольонізації наших земель чужим елементом. Відспіванням нац. гимну покінчено віче. Учасників 350.

ВІЧЕ В ІЛАВЧУ.

Дня 13. ц. м. відбулося велике протикольонізаційне віче в Ілавчу. Віче відкрив місцевий парох о. Й. Пайх. Відповідний реферат виголосив п. М. Малич. Прийнято одноголосно відомі резолюції. Учасників 506.

—о—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Японія веде зі СССР переговори над новою конвенцією про риболовство. Покищо оба уряди погодилися тимчасово продовжити дотеперішню конвенцію до кінця 1937. р.

Французькі радикали виявили солідарність з міністром Далядіє та взяли його в оборону проти нападів опозиції.

Аргентинський уряд домагається від червоного еспанського, щоби він дозволив евакувати утікачів з аргентинського посольства в Мадриді.

Уряд швайцарського кантону Женеви, який недавно перейшов з рук соціялістів до центрових партій, відібрав право побуту начальному редакторові лівого щоденника „Журналь де Насіон" Карлові Прато; рівночасно зажадав від федерального уряду, щоби видалити Прата зі Швайцарії. „Журналь де Насіон" є крайно протифашистівський; він сильну протифашистівську кампанію. Той щоденник діставав субвенції від валенсійського уряду.

Бельгійська урядова агенція заперечує поголоску, немов би бельгійський король Леопольд заручився зі сестрою данського короля Християна Х., Теодорою Люїзою.

Швайцарія визнала анексію Абісинії. Італійські урядові кола сподіються, що в Адіс Абебі повстануть небавом генер. консуляти Швайцарії, Бельгії та Злучених Держав.

З українського життя на чужині.

СОРОКЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ТОВАРИСТВА „РОДИНА" У ВІДНІ.

В неділю 13. ц. м. відбулося у Відні ювилейне свято для вшанування 40-літнього існування нашого тутешнього робітничого товариства „Родина". Воно почалося в 12. год. у церкві св. Варварви врочистим посвяченням пропамятної таблиці, жертвованої товариством з приводу його ювилею. Таблиця — зі старовинною іконою Божої Матери у византійськім стилі — виконана тутешнім майстром І. Ковальчуком та золотником п. О. Недбалем. Вона має напис: „Родина". Товариство Українських Робітників у Відні 1896 — 1936. Після того в 19. год. вечором відправив український парох у Відні о. д-р М. Горникевич парастас за померших членів товариства. Увечорі відбулися шир

Л. ПАЛЯШТІ.

Одне молодече бажання.

I.

Петрусь Паркані — учень IV-ої вселюдної школи ніколи ще не їхав автом.

Що більше: він іще ніколи не сидів навіть на мініятурному, дитячому авті у „Люна Парку". Що-неділі ходив він пополудне на т. зв. автодром і приглядався тужливим оком, як чепурні, ріжноколірові авта мчались у ріжних напрямках з усміхненими його ровесниками та молодшими дітваками, які сиділи при кермі. Дивився, а не мав при собі 40 сотиків на оплату такої їзди.

Чи міг Петрусь уявити собі більше щастя, як провести колись одно пополудне на такій забаві? Та покищо він міг тільки стояти осторонь і слухати вигуків портієра, який заохочував гостей узяти участь у цій забаві.

II.

Пятнацять літ пізніше відкрив Петро Паркані власну автомобілеву фірму. Він мав заступництво одної з найбільших чужинних фабрик, мав титул директора і за собою ті давні, молодечі роки, коли найбільшою його мрією було їхати у чудовому авті.

А вже про той дитячий автодром не залишився і спомин. Він-жеж мав тепер власне 12-циліндрове авто і денебудь ним зупинявся, юрба цікавих хлопчаків облягала його.

Одного дня поїхав Петро Паркані у веселому товаристві автом до ліса, за місто. Та ледви авто доїхало до парку, щось у ньому загуділо. Паркані зупинив авто і наказав шоферові оглянути мотор, де певно щось зіпсувалось.

— Пане директоре! це потягнеться бодай пів години, заки я направлю — сказав по хвилині шофер.

Паркані помітив, що вони зупинились саме напроти „Люна-Парку", де великі надписи рекламували автодром. Він пригадав собі дитячі роки...

— Панство! маю гарну ідею! Заки шофер направить авто, можемо переїхатись по автодромі. Я ще малим хлопцем нераз мріяв про таку головокружну їзду, але тоді я був за бідний. Тепер, коли вже можу їздити власним автом цілий день, буду мати тим більшу приємність переїхатись раз за сорок сотиків по дитячому.

Товариство підійшло до Люна Парку. Портієр звернувся до них дуже чемно:

— Панство будуть ласкаві трохи почекати, заки ця тура скінчиться.

Вони придивлялись веселій їзді і чекали.

— Прошу ласкаво піти до каси і купити білети.

Та заки вони підійшли до каси, почули голос шофера:

— Пане директор! уже готове, можемо їхати!

Підприємець автодрому не мав щастя. Такі багаті гості замісць позаймати місця в маленьких автах, сіли до великого. Паркані сміявся:

— Видко, що призначення не дозволяє мені бодай раз у житті проїхатись по автодромі.

III.

Минуло багато літ. Прийшла криза і не минула теж підприємства Петра Парканія. Спочатку прийшли довги, потім судові скарги, накінець ліцитація. Коли Паркані зачинив свою крамницю, опинився він на вулиці, без засобів до життя. Найстрашніше було те, що він не мав найменшої надії, щоб поправити своє становище. Хоч був іще молодий і повний сил, але після такої катастрофи, почував себе неначе старим.

Якийсь час випродував дорожчі предмети із своєї обстанови та своєї одежі, пізніше жив із позичок заможніх приятелів. Та за якийсь час усі ці джерела повисихали і його приятелі старалися підшукати для нього якенебудь заняття.

Одни із них побачив одного дня оголошення в часописі, що є на продаж автодром у „Люна Парку" з огляду на родинні відносини його власника. Так став Петро Паркані три дні пізніше сам власником автодрому.

Спочатку він він це своє нове підприємство весело, але згодом зовсім чужі люди, до яких не міг звикнути, залишали йому неприємний настрій. Той автодром, перед яким він мріяв у хлопячих роках так часто, зблизька виглядав тепер сірий, непоетичний, страшенно нудний.

А що він виконував свої обовязки без запалу, то це відбивалося щораз більше на інтересі. Доходи були невеличкі і його „службовці" — помічники та послугачі діставали щораз рідше свою плату. Одного дня він залишився тільки з машиністом і портієром. Ще кілька днів пізніше портієр заявив, що відходить. Машиніст підійшов до свого шефа:

— Що ми тепер зробимо? Без накликувача перед входом ми не можемо працювати. Я радив би, щоб пан директор сами спробували запрошувати ерохожих.

— Я? — спитав Паркані збентежений.

— Не маємо іншого виходу.

Тепер Паркані припудрував собі лице, щоб його не пізнали і виліз на підвищення. Стояв і викрикував:

— Пані і панове! Просимо ближче! Незвичайна приємність! Тільки сорок сотиків! Хто раз спробує, той не пожаліє.

Але він не мав вправи і кричав без запалу. Мало хто входив до середини.

IV.

На другий день уполудне кілька вуличних хлопців підбігло до поліцая на вулиці з криком:

— Вас кличуть до автодрому!

— Чому? Що сталось?! — спитав поліцай

— Директор автодрому закликав нас до себе, обвозив нас задурно на автах, а коли ми вже мали досить, пішов на бік і застрілився!

Перекл. з. б.

ші товариські сходини в льокалю товариства при Постґассе 15. Отворив сходини святочною промовою голова „Родини" п. Володимир Мацілинський, під якого проводом „Родина" вже від 1926 р. і якому треба признати, що за ввесь час свого головування він намагався зберігати „Родину" від — на віденському ґрунті завжди актуальних! — большевицьких впливів, що загрожували „Родині" ще від самих початків її істрування, тоді в формі москвофільських затій. П. Мацілинський привітав присутніх на святі гостей, зокрема делеґатів поодиноких українських товариств у Відні, після чого накреслив коротко історію товариства від його заснування до нині.

По промові п Мацілиського, принятої рясними оплесками, він відчитав деякі привіти, з яких годиться згадати особливо гарний, обширний привіт від о. прал. Л. Куницького, Преосв. І. Бучка та від ґен. В. Курмановича з Бадену і далі привіти від поодиноких товариств. Опісля говорили, як дальші промовці, голова „Українського Клюбу", голова Акад. Т-ва „Січ" та д-р М. Залізняк. Між почесними гістьми був між ін. отаман Клюн з дружиною.

Так ушановуючи сороклітні труди давніх і теперішніх членів „Родини", треба побажати, щоб воно, як досі, так і на будуче твердо стояло на сторожі національних інтересів українського робітництва у Відні і не лиш признавалося до українства, але й ішло з усім зрозумінням і з усією жертвенністю з духом теперішньої хвилини в житті народу.

Д-р Остап Грицай.

Перед зїздом Рідної Школи.

Оживлена діяльність Рідної Школи в цифрах.

Рідна Школа — це вже в теперішніх наших умовинах і в теперішньому свому ступні розвитку велика установа з незвичайно важливими завданнями: розворушити і закріпити національні основи української молоді, різьбити та гартувати її волю і характер та дати їй загальне і практичне знання на майбутній життевий шлях. Ясно, що така важлива національна установа, яка має не лише вдержатися, але ще й поширити свій обсяг ділання, мусить спиратися на тривких моральних та матеріяльних основах.

Якже виглядає орґанізаційна діяльність Р. Ш.? Відповідь на це дадуть найкращі самі цифри, що їх беремо з друкованого звідомлення Головної Управи Р. Ш. за час від 1. вересня 1935 р. до 1. вересня 1936.

Як відомо, основою діяльности Рідної Школи є її низові клітини — кружки Р. Ш., яких є нині 1977 (минулого року було 1913). Нині Рідна Школа обеднує у своїх рядах 91.416 звичайних членів (мин. р. 78.332) і 91 членів добродіїв (мин. р. 88). Рідна Школа пробувала теж цього року основувати кружки Р. Ш. і на північно-західних українських землях, але влада відмовилась їх затвердити. Крім згаданих заборон на оснування влада розвязала теж деякі кружки Р.Ш. (нпр. у Буківній пов. Товмач, у Жукові пов. Городенка). Кружки Р.Ш. радо співпрацювали з іншими українськими орґанізаціями і навпаки: відношення інших українських товариств до кружків Р.Ш. було теж прихильне. У звітовому році повстало 17 нових Повітових Союзів Кружків Р. Ш. (мин. р. було 6), які є провідним і надзірним орґаном над кружками Р.Ш. та лучником між централею і низовими орґанізаціями. Їх завданням поширювати теж рідношкільну ідею і вести пропаґанду за їх здійснення.

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ КРУЖКІВ Р.Ш. і П.С.Кр.

До освітньої діяльності кружків Р.Ш. і П. С. Кр. слід зачислити не-шкільне навчання старших і молоді при допомозі окремих та принагідних рефератів, правильних викладів, уладжування курсів, бібліотек для дорослих і молоді. До виховної праці слід зачислити орґанізацію і ведення приватних шкіл Р.Ш., збірних лекцій, дитячих садків, захоронок, гуртків доросту ітд. Освітню діяльність Р.Ш. ілюструють найкраще такі числа: 958 кружків мали в себе 1.974 рефератів. Кружки Р.Ш. уладили 420 святочних концертів і академій; 1.118 театральних вистав; 312 усяких пописів національного побуту: ноші, вечорі пісень і т. д.; 1.052 чайних та інших вечорів і забав. Словом кружки Р.Ш. уладили у звітовому році 4.876 імпрез, що дали доходу 82.355 зол. 664 кружки Р.Ш. мали свої бібліотеки, а в них 44.359 книжок. З бібліотек Р.Ш. користало 8.530 дорослих і 3.600 молоді. Всі прочитали 60.650 книжок. Сюди не вчислено шкільних бібліотек. 47 кружків уладило 49 ріжних практичних курсів, з яких користало 1.078 осіб. Крім того було 3 самоосвітні гуртки, а в них 190 молоді.

ДОШКІЛЛЯ.

Завдяки широкій пропаґанді Рідної Школи і наслідком прикладів народня маса почала цікавитися вихованням дітвори в дошкільному віці. Загальне число садків було цього року 655, в яких виховувалося 25.482 дітей (мин. року 402 садки і 15.556 дітей). По воєвідствам було найбільше у львівському — 334; у станиславівському — 174; тернопільському — 147. Майже всі садки творилися заходом П. С. Кружків або місцевих кружків. Лише 91 садків було на повному або частинному удержанні інших товариств. Пересічний кошт одного садка сягав 200 зол., бо загальна сума всіх садків осягнула 127.672 зол. Пересічний видаток на дитину припадав коло 5 зол. за сезон. Тільки небагато кружків Р.Ш. не виплатили провідницям дитячих садків умовленої платні. Згадана велитенська сума, що її зложив нарід за короткий час доказує найкраще, що він полюбив дитячі садки. Вони припали народові до вподоби, бо займаються всебічно вихованням наших найменших. Слід теж підкреслити, що наладнана лікарська опіка в дитячих садках виявляє жахливі гіґієнічні умовини дітей та загрозливий стан здоровля дітей. Виринає як національна конечність опіка над дітьми таки в домі батьків. Але виявляється, що батьки не привязують майже ніякого значіння до чистоти тіла й одягу дітей. І тут відкривається широке поле для корисної праці старшини кружків: освідомлювати батьків про основи гіґієни, про їх виховання без недуг, бо майбутність народу загрожена.

Ще більший вплив на молодь, ніж садки, мають захоронки, бо вони є дійсною підбудовою народньої школи. Тому нам слід змагати до того, щоб по селах, а вже доконче по містечках і містах творити захоронки для українських дітей. У звітовому році Р.Ш. мала 5 своїх захоронок і 3 т. зв. „світлиці" з тією самою програмою, що захоронки, але названі інакше з формальних причин. Всіх дітей було там 250.

ШКІЛЬНИЦТВО Р. Ш.

З ріжних оглядів, але як конечність перевела Головна Управа Р. Ш. в життя давну постанову, що концесіонарями львівських народніх шкіл Р. Ш. є кружки, до яких ці школи належать. Тому вже від 1. червня ц. р. опіка над львівськими народніми школами перейшла вже на самі кружки. Вже по півроці виявилося, що це потягнення було доцільне і правильне, бо Головна Управа може занятися всеціло шкільними справами і зокрема звернула увагу на поширення хліборобських шкіл (у Жовкві, Рожневі і Сокалі).

У звітовому році було 33 народніх шкіл, з того 2 хлопячих, 2 дівочих, решта коедукаційні. Шкільної молоді було 5.495 (мин. року 5.426); учителів 181 і 10 у Перемишлі. Шкільна молодь уладила 763 всякого рода імпрез з ріжних нагод; відбула 814 научних прогульок і в 20 шкільних касах діти заощадили 1.872.85 зол. На оснування 7 кл. школи в Раві Руській влада не дозволила. Головна Управа доплатила готівкою до львіських шкіл — 110.514 зол. Рідна Школа вела теж 17 т. зв. „збірних лекцій" (це школи, ведені лише в дуже важких умовинах).

Гімназій Р. Ш. було 12, себто те саме число, що в попередньому році. Загальне число учеників (ць) у шкільному році 1936-37 — 2155 (мин. р. 1835). У середніх школах було 127 учителів (між ними 30 жінок). З фахових шкіл веде Рідна Школа 3-літню торговельну коедукаційну школу і курс абітурієнтів у Львові; однорічну нижчу і вищу торговельну школу в Яворові, 5 фахово-доповняючих шкіл. Рідна Школа веде теж акцію, щоб переняти сільсько-господарську школу в Шибалині.

БУРСИ І ДОРІСТ.

З виховних і суспільних оглядів Р. Ш. вела 4 бурси, які є майже всі самовистарчальні та мають 101 питомців.

Щоб розумно впливати на уформлення світогляду молоді та її національно-суспільне виховання Головна Управа випрацювала окремий правильник для молодечих членів Р. Ш. Їх орґанізується в гуртках доросту. Тепер таких гуртків молоді є 878 (мин. р. 152) і 6.188 членів (мин. р. 4.514). Ця молодь мала 5.228 сходин, уладила 54 імпрези та прочитала 19,513 книжок

Широку діяльність вела теж у звітовому році порадня для вибору звання. Для улекшення вибору звання батькам і молоді управа порадні уладила кількадесять рефератів у Львові і в краю у справі доцільного вибору звання. Порадня перевела психотехнічні досліди над 247 інтересентами і 583 лікарських огляди та подала 315 устних і письменних інофрмацій

ФІНАНСОВІ СПРАВИ.

Прелімінар буджету Р. Ш. був обчислений на 1,100.000 зол., щоб покрити свої необхідні видатки. На жаль, з добровільних датків загалу прийшло лише 152.661 зол. 27 сот. (мин. року 105.520 зол. 68 сот.). Найбільше дав Львів бо 23.731.47 зол. Тимчасом на покриття видатків самої Головної Управи потребувала вона 95.802 зол. На це дістала 85.479.68 зол. Найкращими платниками у Львові були службовики українських установ, що кожного місяця віддавали точню 1% від своїх платень. Як кожного року, так і цього найбільшу допомогу дали українці Злучених Держав, бо 3.728 дол. 80 цент., хоч це є 201.20 дол. менше ніж мин. року. Взагалі зза кордону прийшло 26.966.92 зол. Коляда в 1936. р. дала 71.536.72 зол. і 1 ам. дол. На внутрішню позичку Р. Ш. зложили 1936. р. суму 9.495.33 зол. Не слід забувати, що загальний недобір Т-ва осягнув суму 211.146.49 зол., в чому недобір самого останнього року 82.723 зол. 40 сот. До того Суспільна Обезпечальня та Пенсійний Фонд вели екзекуцію ва 90.560.52 зол. Тому Р. Ш. зробила зі Сусп. Обезпечальнею договір, на основі якого розложено старі довги на сплати, сплатила тут свій довг на 12.592.68 зол. Всіх довгів сплатила Головна Управа на суму понад 18.000 зол. так, що заг. недобір зменшився з 211.146.49 зол. на 172.478.36 зол. А що нинішне положення Р. Ш. дуже важке і теперішня Гол. Управа поборює з успіхом фінансові труднощі, слід би добре застановитися над тим, чи доцільно змінювати щороку членів Гол. Управи in capite et in membris.

З відчитової салі.

Стефанія Пашкевич: „ГЕОЛЬОҐІЧНА БУДОВА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ". Виклад у Т-ві ім. П. Могили.

— Любуєтеся краєвидами? — питала прелеґентка слухачів. — А чи прийшло вам на думку, що краєвид живе, тобто народжується, довше, чи коротше триває в мало зміненій формі, згодом гине, а то поволеньки, непостережно, часом і нагло. Тоді на його місце виринає інший. Часом дуже змінений, часом то навіть мало подібний до попереднього. Все це діється під впливом зовнішніх сил (води, вітрів, температури), а їх джерелом сонце — або і внутрішніх; про ці кажуть популярно, що земля „корчиться", хоч ліпше булоб сказати, що вона поширюється.

Такі зміни краєвидів, обчислені не на покоління, а на тисячі й сотні тисяч поколінь, чергувалися колись, і чергуються безнастанно далі, складаючись на ґеольоґічні епохи. Ці ґеольоґічні епохи, а не століття й не тисячліття є приблизними одиницями виміру часу, коли говориться про вік землі. Годинником такого часу і вказівкою, як чергувалися верстви земної кори, є сліди животин і їх відтиски і скаменілости у скелях. Бо із зложжя, напрямку і положення скель читає ґеольоґ історію будови земель.

Читала й прелеґентка на ґеольоґічній карті історію української гранітової гряди, в деяких тільки місцях (Дніпрові пороги, Дністрові яри) відслоненої для нашого ока. Є ця гряда найстаршою частиною української землі, а заразом одною з найстарших европейських земель.

Читала прелеґентка з карти Новака історію молодших віком Карпат і фалдовин на передпіллях. Прелеґентка покликалась на тотожність української гранітової гряди з фінляндською плитою, але й виказала докладне ґеольоґічне її відмежування від вороніжського бльоку, так що наша гряда з Карпатами становить окрему природну одиницю.

Авдиторія так заслухалась у плавний, ясний, приступний виклад, що й не зчулася, коли він добіг до кінця.

Час нам уже пізнати, що лиш „Просвіта" зможе ущасливити нарід. Ставаймо її членами.

ЖІНОЧА СТОРІНКА.

Про білоруську жінку.

На жаль, ми дуже мало знаємо взага-
лі про братню нам Білорусію, а про бі-
лоруське жіноцтво, крім уривчастих ві-
домостей про поодинокі постаті, взага-
лі маємо дуже мале поняття. Як живе
білоруска? Які обовязки і завдання вона
виконує? Яка її роля в домашньому і
громадському житті? — про це ми май-
же нічого не знаємо, а зустрічі наші з
сестрами білорусками дуже рідкі і не
дають нам можливости пізнати їх жит-
тя зблизька.

Користаючи з нагоди побуту одної
молодої білоруської студентки у Львові,
звернулись ми до неї з проханням напи-
сати нам щось про її сестер. Тут місти-
мо коротеньку її замітку загального ха-
рактеру, а маємо ще пообіцяних кілька
таких заміток про деякі подробиці з
життя жінки білорускі, які міститимемо
за чергою.

Коли будемо говорити про життя жінки бі-
лоруски з організаційного боку, то мусимо при-
знати, що тут відстала білоруска далеко від жі-
нок інших народів. Одначе не можна сказати,
щоб вона не відогравала поважнішої ролі в жит-
ті білоруського народу. Бо хтож виховує діток
на добрих білорусів? Хто вчить їх білоруської
мови? Хто вплює в їх молоді душі любов до рід-
них пісень, звичаїв, до свого народу? — Біло-
руська жінка.

Якщо протягом довгих століть неволі біло-
руський нарід не забув своєї мови, не загубив
своїх звичаїв — то це заслуга головно білорусь-
кої жінки.

Білоруська жінка займається переважно гос-
подарством та вихованням дітей. Увесь тягар
духової вихови дитини спочиває в руках матері
і вона старається цей свій обовязок виконати як-
найсумлінніше. Білоруська жінка дуже релігійна,
обовязкова, щиро віддана своїй праці і... любить
співати. При кожній праці, чи то заколисуючи
дитину, чи літом у полі, чи в зимі за пряденням
— вона все співає, а пісня її переважно сумна,
тужлива.

Білоруська жінка має ще й велику заслугу у
зберіганні і збогаченні народньої культури. Коли
настають довгі зимові вечори, вона випрядає то-
ненькі ниточки, а з них потім витикає прегарні
узорчасті килими, ліжники, обруси, рушники,
пояси, підстилки.

Білорусок-інтелігенток ще дуже мало, бо
батьки наші вважали, що науки для жінки непо-
трібно; її обовязком є вийти заміж, виховувати
дітей та прясти куделю. Та всеж білоруське жі-
ноцтво має у своїх рядах і таких жінок, які ви-
значились у праці над національним відроджен-
ням білоруського народу. До них у перших ря-
дах належать: поетка-революціонерка Цьотка (А-
лоїза Пашкевічанка-Кієйрус), яка брала живу у-
часть в організаційнім і відродженецькім русі в
тих часах, коли в Росії панували, особливо се-
ред студентської молоді, революційні настрої.
До видатніших також жінок належать Констан-
ція Буйло — письменниця, Наталія Арсенієва —
поетка та Л. Войцікава, яка віддає свій час го-
ловно вихованню молоді. Є і поміж молодшими
білорусками вже чимало жінок, що стараються
здобути собі належне місце поруч з мужчинами
інтелігентами та заслуговують на пошану за
свою тяжку працю.

М. Т.

Духова самовистарчальність.

Бувають іноді моменти у житті людини, коли
здається, що просто мусиш поділитися своїми
переживаннями з другою особою. Приємно, а
часто й корисно є виговоритися перед товариш-
кою, або взагалі перед якоюсь доброзичливою
людиною зі своїх журб, клопотів і переживань,
бо можна найти потіху в смутку, почути якусь
корисну раду — тоді здається, що тобі полек-
шало, що якийсь великий тягар скотився із тво-
єї душі.

Але які погані наслідки булиб, колиб ти до-
зволила на те, щоб тобі помогла легкодушна лю-
дина, або людина — негідна у духовому розу-
мінні.

А таких людей-негідників є багато, коли йде
про тягар внутрішніх переживань. Вони зуміють
оплюгавити те, що ти їм у найкращій думці до-
вірила, а до того ще й висміють.

Але може ще гірше розказувати про дрібні
буденні факти. Люди зуміють перекрутити, ви-
сміяти, оплюгавити все, хоч ти звернулась до
них не тому, щоб дістати раду або поміч, а так
собі просто з говірливости, не дивлячись, де і з
ким говориш.

Вистачить зробити ввечір підрахунок совіс-
ти, щоб переконатися, скільки непотрібних слів
висказано за день, слів, які нікого не цікавили,
яких слухали з розсіянням, часто з призирством,
а то й висміяли.

Цього роду розмови є звичайною балакучіс-
тю, яка доказує брак такту та викликує лише
сплітки й непорозуміння. Розказування кожно-
му про прикрощі та клопоти наприклад зі служ-
ницею може у того, хто слухає, викликати підо-
зріння, що пані дому є людиною, з якою навіть
служниця не може дійти до ладу; розказування
про матеріяльні журби й фінансові клопоти най-
частіше збуджує підозріння, що той, хто про
них говорить, має охоту просити позички; нарі-
кання на дітей може навести думку, що мама не
виповняє якслід своїх обовязків, не вміє вихову-
вати дітей і тому вони нечемні.

Таке цокотіння переходить зчасом у наліг
і замісць того, щоб через духову самовистар-
чальність змагати до досконалости, така жінка
розмінюється на дрібну монету, затрачує своє
„я", свою індивідуальність, томить своє оточен-
ня, а не має з цього ніякої користи.

Отож коли тебе гнобить смуток чи журба,
коли бажаєш засягнути чиєї поради, звертайся
лише до людей близьких тобі та прихильних.
Але головно старайся станути на такій висоті,
щоб ти не мусіла шукати оперття, а тоді опові-
даннями про свої турботи нікому не спридкриш
життя, яке і так сьогодні важке, повне журб і
клопотів.

Балачки про моду.

Нераз насувається нам питання: чому
мода так безнастанно зміняється? Де
причина цієї несталости? Та пере-
довсім мусимо устійнити, що означає слово
„мода". Слово „мода" походить від слова
модус. В латинській мові означає це слово:
спосіб. Тому мода властиво є способом виявлен-
ня і віддзеркалення душі людини на всіх ділянках
життя. Значить: може бути навіть мода на фі-
льософію, на мистецтво, на літературу, на му-
зику — як існує вона, на форми співжиття
і очевидно на строї.

Можна легко помітити, що не всі люди од-
наково підлягають впливам моди. Залежить це
від менше або більше устійненого оформлення
людської душі. Знаємо, що існують одиниці,
які зовсім не вважають на моду свого оточення,
і створюючи свою власну моду —
способи буття — наражуються нераз на при-
крощі і глум.

Пригляньмося ближче одній ділянці моди, а
саме моді в способі одягання. Головно в жіно-
чій „моді" можна запримітити нетільки най-
більші вагання, але навіть дуже різкі вибрики.
І цікава річ, чим тяжчі часи, чим більша загаль-
на біда і нужда, тим вибагливіші і дорожчі строї
надягають так звані модні жінки, які надають
напрям моді. Одначе в давні часи було
не зовсім так. Нам усім вбилися в память плоско-
різьби давньої грекині, римлянки, ґерманки об-
горненої широкими і довгими спливними одя-
гами, які тільки дозволяють догадуватися пре-
красних форм тіла. Вони роблять враження до-
цільної простоти, жіночої і материнської по-
ваги. Кінець римської імперії, її занепад відби-
вається в деякій мірі і на тодішній жіночій моді.
Прихід християнства означує великий зворот
ментальности тодішньої людини. Прикмети хри-
стіянства, його удуховлення і висока мораль,
віддзеркалюються на всіх ділянках життя, тим-
самим і на жіночій моді. Хто не тямить ті зво-
рушливі жіночі постаті з римських підземель-
катакомб. Той благородний вплив христіянізму
слідний ціле середновіча романтики і готики.
Чи і на образах наших княгинь, а головно наших
гетьманів і козацьких дружин не бачимо цього
удуховлення і достойности в жіночих строях?
Щойно ренесанс приносить перші відхили. За-
трата й пониження духового осередка, потягає
за собою щораз то більшу приземність. Часи
французької революції зазначуються великою
розперезаністю моралі, що відбивається значно
і на жіночій моді.

Найстрашнішу загальну розперезаність у всіх
ділянках людського життя взагалі, а в жіночій
моді зокрема пережили ми як безпосередні
свідки в часах военного і повоєнного лихоліття.
Ця розпуздалість і плиткість жіночих одягів ви-
кликує ще нині прикрий несмак. Це обнажуван-
ня жіночого тіла на грудях і часами навіть по-
вище колін ішло тоді в парі з ріжними, таксамо
часто густо перебільшеними способами бороть-
би жіноцтва за свободу на інших ділянках жит-
тя. Жіноцтво йдучи по лінії найменшого опору,
впало в нетри якоїсь масової психози, позбува-
лося прикмет своєї жіночої гідности, затрачу-
вало ціль і зміст життя, що теж віддзеркалюється
в моді. І низи знаменито відчувають, що та вер-
хівка, що беззмістово і бездушно сама губиться,
не може дати ніякого оперття і не має сили її
вести.

На щастя, наш український нарід, здебільша
селянський, дуже консервативний і не йде так
скоро за напрямками згубної моди. Одначе ті,
що їздять по селах, бачили вже багато відемних
проявів перших ластівок нової моди. Ці невід-
радні явища повинні українські жінки припи-
нити і шукати способів запобігти тому лиху, а
саме поширюванню мод, чужих українській пси-
хіці.

Але доки наша інтелігентка сама не визво-
литься з кайдан перебільшеної і бездушної мо-
ди, яка робить з неї невільницю і змушує її ро-
бити те, що не є ані розумне ані доцільне, ані
естетичне, ані гігієнічне, а часами навіть дуже
шкідливе, доки вона з тих їй насильно накине-
них пут не вирветься, доки вона не найде свого
внутрішнього „Я", що становить ціль і глибо-
кий зміст життя, доки не зрозуміє свого при-
значення: зберігати і плекати найвищі цінности
доти не можна мати надії, що покращає доля
народу. Це не означає, щоб наші жінки мусіли
відрікатися всіх приємностей і стали живим
страховищем. Вони повинні у своїй молодости
бути дійсно природні а не нереальні, вималь-
вані, вичепурені ляльочки, а дозрілі жінки, що
знають, коли приходить на них поважний вік
і коли повинні з гідністю старітися, а не напере-
кір всяким правилам природи намагатися бути
вічно молодими. Ест модус ін ребус, і є модус
також у моді. Щойно від такої жінки, яка знайде
міру у моді, як в усіх ділянках життя маємо
право сподіватися доброго впливу на нове по-
коління.

Д-р Дарія Дзерович.

—o—

Практичні поради.

Різдвяні свята за плечима. Здається, що кожна
мама або сестра схоче зробити якусь милу несподіван-
ку своїм рідним. Звичайно для „найменших" приго-
товляємо всякі прикраси на ялинку. І тут хочу подати
нашим читачкам спосіб, як робити прегарні павучки,
що їх чіпляємо на ялинку, обмотавши її наперед срібо-
ним і золотим павутинням (ангольським волоссям).
Робимо їх так:

Коли до всяких тортів і нугатів приготовляємо
горіхи, то їх так розколюємо, щоб творили дві поло-
винки. З цих половинок вибираємо зерно, що його зу-
живаємо до печива, а лушпини лишаємо на павучки.
З обидвох боків провертаємо невеликі дірочки. Коли всі
половинки приготовлені — натинаємо тоненького дро-
ту, такого, який звичайно уживаємо при робленні
квітів. З цього дроту будуть лапки павучка. Дріт тнемо
на 25 цм. довгі кусники. Такі чотири кусники дроту
перетягаємо через дірочки в лушпині горіха і на нього
нанизуємо коралики т. зв. „соломку". Коли нанижемо
коралики, тоді кінчики дроту загинаємо, щоб коралики
не злітали. У той спосіб павук дістане 8 ніжок, по
обидвох боках по чотири. Коли вже павуки мають
ніжки, потягаємо лушпинку горіха арабською гумою,
а потому посипуємо т. зв. реліфом, або позолотою на
горіхи, або потягаємо бронзом. Звичайно робиться такі
павучки у ріжних колірах, але на ялинці найкраще ви-
глядають золоті та срібні.

Лишилось нам трохи фіг та родзинок. Можемо з
них теж зробити гарну прикрасу. Беремо фігу і роз-
минаємо її в пальцях так, щоб була округла. Втикаємо
в неї зубочистки так, щоб дві придались на ноги, а дві
на руки. На них насилюємо родзинки, а ноги закінчу-
ємо мігдалами, на кусничку зубочистки велика родзин-
ка творить голову і чоловічок готовий, гарний на ви-
гляд і смачний.

Листування Редакції.

Вп. пані Яр. МАНДЮКОВА, Перемишль. За листа
і поради щиро дякуємо. Статті на пропоновані теми
дуже радо помістимо. Просимо тільки, щоб розмір їх
не був більший від попередньої Вашої статті.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Історія одного моделю.

СТАТУЯ ЖАННИ Д'АРК.

Хто оглядає памятники та статуї в Парижі, зупиниться теж перед статуєю на „Площі Пірамід" — Жанни Д'Арк. Орлеанська Діва має ріжні портрети та різьби, в яких мистці пробували передати якнайбільше удуховлені риси цієї національної геройки та святої. Та здається, що мало є у світі статуй різьб чи образів, яких моделі малиб таку цікаву історію як статуя паризької Жанни Д'Арк.

У 1874 р. славний французький різьбар Фреміє мешкав у своїй віллі у юрійських горах.

У найближчому селі мешкав селянин Ляно, що мав 15 дітей. Наймолодша з них 15-літня звалась Жанна Валерія. Старий мистець звернув увагу на горду, струнку, незвичайно гарну дівчину. Він мав враження, що саме в її рисах є щось енергійне, сміливе, лицарське, при цьому незвичайно ніжне, що найбільше підходилоб до портрету Жанни Д'Арк. Так зродився в нього плян зробити статую геройської спасительки Франції. Та не було це легко. Селянська дівчина не хотіла за ніщо покинути своєї хати і виїхати до Парижа. Старий мистець мусів її батькові заплатити більшу суму, щоб він викинув її з хати себто приневолив її шукати собі хліба у столиці, бо, мовляв, не має з чого прогодувати 15-теро дітей.

Так виїхала мала Жанна з різьбарем до Парижа як моделька. Довгі місяці працював Фреміє над своєю велитенською статуєю. Одного дня, коли люди побачили геройську дівчину на коні на площі Пірамід, моделька стала славна. У Парижі нічого не скриється перед репортерами і всі вже знали, хто позував Фреміевові до його твору.

УСМІХ КАРІЄРИ І ЗАБУТТЯ.

Жанну Ляно запрошували до панських домів, засипували листами з пропозиціями подружжя, зверталися до неї з інтервю, навіть коли переходила вулицею пізнавали її і викрикували: „Нехай живе!" А проте сільська дівчина не забула своєї батьківщини, не забула кривди, яку заподіяв їй батько і не почувалась щаслива у чужому великому світі. Говорила мало і не мала довіря до непроханих приятелів.

Так минали роки. Статуя стояла на своєму місці, щораз більше людей знало її у світі, а про її модель забували. Жанна Ляно покинувши Фреміета стала моделькою інших різьбарів і малярів. Та і це минулось. Прийшли роки злиднів, важкої боротьби за хліб, краса колишньої красуні вилиняла і вона мусіла зробити місце молодшим, гарнішим. Вона стала швачкою корсетів. Мешкала у маленькій мансардовій кімнатці на вулиці Віньон і після кількадесяти років тільки найстарші у цій дільниці пригадували собі часом, ким вона була колись і як усміхалась їй слава.

Щороку 11. травня в день свята Жанни Д'Арк памятник на пл. Пірамід прикрашували білими лілеями; студенти йшли хороводом перед ним із піснями. Та про модель памятника давно забули. Старенька жінка виходила сама із своєї мансарди і задивившись у памятник пригадувала собі свою молодість.

СМЕРТЬ ОДНОЇ БІДНОЇ БАБУСІ.

Аж одного дня цього року вибухла пожежа в домі при вул. Віньон ч. 16. Заки приїхала пожежна сторожа вогонь знищив мансарду, де жила якась невідома бабуся і сусіди, що вбігли туди, побачили сильно попарену жінку. Заки її довезли до шпиталю, вона вмерла. Поліція встановила її прізвище. Коли воно дійшло на сторінки преси, там пригадали знавці публиці, хто була ця жінка. А проте похорони відбулись раніше, ніж про це могли довідатись якісь установи чи товариства. Власничка дому, де Ляно жила 20 літ, заплатила сама за похорон. За домовиною не йшов ніхто, навіть ніодин делегат „Т-ва Жанни Д'Арк". Ніхто з сусідів не догадався навіть покласти на домовині одну білу лілею. Щойно кілька днів пізніше посипались сензаційні статті на тему смерти 79-літньої бідної швачки, що була моделем для одної з найгарніших жіночих постатей Франції. Імя бідної селянської дівчини Жанни Валерії Ляно перейшло до історії.

Пані Сімпсон не думає покищо виїздити з Кан.

Десять американських репортерів, що їх прислали, щоб слідкувати за кожним кроком п-і Сімпсон ще не виїхали з Кан. Вони мають доручення надавати що кілька годин телеграми з 300 слів про життя п-і Сімпсон. Але це доручення не так легко виконувати, бо і п-і Сімпсон і подружжю Роджерсів надоїло вже те, що їх будять іноді серед ночі, та що чують вони в телефоні все одно й те саме питання:

— Чи пані Сімпсон ще є?

За кожним разом, коли п-і Сімпсон виїзджає з віллі, за нею їдуть негайно репортери. Перед віллею „Лю Віей" день і ніч дижурують таксівки, що їх винаймили репортери.

Перед трьома днями, коли п-і Сімпсон виїхала кудись автом, за нею поїхало негайно друге авто, яке по кількох хвилинах стануло впоперек дороги і загородило таксівкам дорогу. Цей перестанок тривав 10 хвилин. За той час авто п-і Сімпсон щезло.

У віллі поставили тепер жандарма на варті, який не дозволяє стояти ні одній таксівці близько віллі. Охорону віллі скріпляють з кожним днем. Детективи Шотляндярду спровадили собі з Льондону навіть свої жінки. Також французькі інспектори наняли собі в Кан мешкання. Це все доказує, що п-і Сімпсон залишиться в Кан ще доволі довго.

Мати 40 полків.

Коли в 1914 р. вибухла світова війна, багата француженка Марія Сотіє рішила віддати все своє велике майно оборонцям батьківщини, які пішли на фронт. За ввесь час війни вислала вона більше як 1,500.000 пачок на фронт. Марія Сотіє витратила на свою добродійну акцію більше як 6 міліонів золотих франків. Її відзначили ордером почесної легії й верденською медалею. Бельгійський уряд надав їй ордер Єлисавети. Полк піших стрільців іменував Марію Сотіє досмертним почесним капралем. Але найкращою нагородою для неї були листи з фронту; вона дістала їх приблизно 150.000.

Коли війна скінчилась, Марії Сотіє не залишилось майже нічого з її капіталів. „Мати 40 полків" розпродала все своє майно: дім, меблі, золото і срібло. Прийшли дні, що вона не мала з чого жити. Управа Парижа примістила її у захисті для убогих. Недавно відкрив її там припадково один париський журналіст і написав статтю з обуренням про нещасливу долю жінки, яка віддала ціле своє майно оборонцям батьківщини.

По кількох днях цей часопис зібрав відповідну суму, щоб забезпечити іствування скромної героїні світової війни.

НАЙСТАРШЕ ЯЙЦЕ У СВІТІ.

Підчас археольогічних розкопів у Тексасі, знайшли недалеко скелету яйце якогось передісторичного звіря. Величина яйця невелика. Воно небагато більше, як яйце звичайної домашньої качки. Довжина коло 10 центиметрів. Зате розміри відкопаної звірини доволі великі. Найдене яйце не замітне ні окремою величиною, ні виглядом від інших яєць, але оригінальне воно тому, що має 225 мілонів літ.

—o—

КІНЕЦЬ „КЛЮБУ ПРИМАР".

В Льондоні закрили недавно т. зв. „Клюб примар". Цей клюб заснували в 1882 р., коли всі питання спіритизму, магнетизму та інших таємних явищ соромились люди обговорювати прилюдно, а друкованих публікацій зовсім не було. А всіх цікавили „тайни з невідомого" і тому теж заложили „Клюб примар". Члени були зобовязані зберігати повну тайну про все, що на сходинах говорили. Членами клюбу були вчені, священники, лікарі і звичайні смертники, які цікавились справами „з того світу". Тепер збори рішили закрити клюб, бо змінились часи і питання, які цікавили колись членів і які обговорювали виключно у тіснім колі, тепер обговорюють не тільки на сторінках окремих журналів, але навіть на сторінках щоденної преси.

РЕЦЕПТА ДОВГОГО ЖИТТЯ.

Перед кількома днями помер у Югославії Бозо Лабович, який прожив 123 роки. Уродився він в 1813. р. в Чорногорі підчас безперервних воєн чорногорців із турками. Ще за життя побудував він собі гробницю, де тепер його поховали.

Коли його питали, чим він пояснює своє довге життя, Лабович показав ручку пістолі та сказав:

— Я ніколи не виходив на вулицю без набитої пістолі. І тільки тому я так довго прожив.

АРЕШТУВАЛИ СВЯЩЕННИКА.

Перед двома тижнями слідчий суддя в Сяноці візвав до суду о. Василя Гарцулу, завідателя парохії у Скороднім біля Лютовиськ у справі доносу за свою душпастирську діяльність і наказав затримати його в судових арештах. Арештований о. В. Гарцула відомий у Лютовищині зі своєї ідейної праці над національним освідомленням темних бойків.

ПРИПИНИЛИ ЧАСОПИС „БЄЛАРУСКАЯ КРИНІЦА“.

ВИЛЬНО, 24. 12. ПАТ. Окружний суд у Вильні постановою з дня 18. ц. м. припинив білоруський часопис „Беларуская Криніца“, орган білоруського інституту господарки і культури та християнсько-демократичної організації. Як відомо городський староста у Вильні рішенням з дня 4. ц. м. припинив діяльність білоруського інституту господарки і культури за „протидержавну“ діяльність.

НОВИНКИ.

— Приймаю пацієнтів у мойому заведенні, Львів, вул. Сикстуська 17, тел. 265-73, від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за попереднім замовленням. Пльомби, золоті, плятинові та емальовані корони, штучні зуби в золоті і кавчуку. Полегші у сплатах. — Насс. 2—2

— Подаємо до відома П. Т. Громадянам, що дня 22. грудня ц. р. „Центросоюз“ відчинив 6-ту крамницю з вуджениною і мясом при вул. Кентшинського 21. Зайдіть і переконайтеся, що ліпших і смачніших мясних виробів не дістанете ніде. 3339 2—7

— Св. Миколай в Музичнім Інституті. В суботу 26. ц. м. в год. 20. уладжує Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові Миколаївський вечір. Дарунки приймається від год. 18. в канцелярії. Після роздачі дарунків забава з танцями. Орхестра „Дербі-Бенд“ під проводом Гуменного. Добірний буфет. Дохід призначений на бідних учнів Музичного Інституту.

— Академічні Вечорі в Рогатині і Яворові. В Рогатині відбудуться два виклади о. д-ра Г. Костельника зі Львова: в неділю 27. ц. м. в год. 18. на тему: „Українська стигматичка Настя Волошин“ і в понеділок 28. ц. м. в год. 14. на тему: „Релігійні фальші новітніх часів“. — У Яворові відбудеться в неділю 27. ц. м. виклад д-ра К. Чеховича з Львова на тему: „Провідні ідеї Михайла Драгоманова“.

— Ревізії й арештування в Тернополі. Дня 20. грудня ц. р. поліція арештувала м-ра прав Мисюка і найближчого дня відставила до окр. суду. М-р Мисюк є м. ін. організатором „Лугів“ та урядовцем Повітового Комітету УНДО в Тернополі. Причина арештування невідома. — На припоручення судової влади перевела поліція ревізію в канцелярії адвокатів д-ра Лисого і д-ра Олійника. Переведено теж ревізію особисту, як і дома в м-ра Скородня Зенона і м-ра Куріци та соліцитатора Ст. Бабяка, занятих у тій канцелярії. Притокою до ревізії і переслухування вище поданих осіб були звіти з Конгресу Націоналістів у Празі з р. 1928, друковані ручною машиною, які нібито походили з цієї канцелярії.

— Нехтують українськими святами. Як нас повідомляють, війт волости Погорілці, повіт Перемишляни, Владислав Ягло зарядив на день 19. грудня ц. р. 9. год. рано засідання волосної ради в справах: вирішення будови волосного дому, будови школи в одній з приналежних громад, ухвалення буджету на 1937/38 рік та ін., отже в день гр.-кат. свята св. Миколая. Тим самим це свято знехтував і не дав змоги українським радним взяти участь у цьому засіданні. Того самого дня у скарбовому уряді в Перемишлянах урядувала оціночна комісія ґрунтів, розглядаючи та вирішуючи протести й інші справи, звязані з перекляссуванням ґрунтів. При цьому мали бути заінтересовані сторони, як ті, що були призначені з громади до клясифікуючого урядовця-інженіра як свідки. Вони самі власники ґрунтів, що чулися покривдженї новою клясифікацією. А це були переважно українці. Запитуємо: Чи вища влада солідаризується з таким нехтуванням українських свят?

— Пошесть дифтерії у Львові. Міський відділ здоровля ствердив, що в останніх тижнях ширится у Львові дифтерія не тільки у дітей, але й у старших осіб. Недуга проходить у багатьох випадках досить тяжко. Тому, що наслідки дифтерії можуть бути грізні, виділ здоровля радить цієї недуги не легковажити. Кожне запалення горла слід трактувати поважно і звернутися з ним до лікаря. Лікарська поміч у Львові запевнена для всіх мешканців. Заможні можуть її діставати від лікарів, що практикують вільно, незаможні й обезпечені знайдуть її в суспільній обезпечальні, необезпечені мають її у міських окружних лікарів, а безробітні від законтрактованих лікарів, що ординують від комітету зимової помочі. Кожний підозрілий випадок слід зголошувати до міського відділу поборювання заразливих недуг при вул. Бурлярда ч. 4.

— Святочні залізничі знижки. Міністерство шляхів признало на святочний час залізничі знижки для осіб, що виїздять в гори. В днях 25. і 26. ц. м. білетові каси по більших стаціях, отже й у Львові, будуть видавати без ніяких обмежень т. зв. прогулькові лещетарські білети, доступні для всіх. Ці білети дають право до 40-процентової знижки при подорожі до Звардоня, Висли, Закопаного, Рабки, Славська, Сянока, Криниці, Жегестова й Ворохти. Знижки є важні 10 днів від дати виїзду, причім вони дають право до подорожі в обі сторони.

— Хто може користати із зимової допомоги? Безробітні, що не беруть грошевої допомоги, або не мають до неї права, зареєстровані в державних урядах посередництва, також безробітні, що не мають реєстраційних карт державних урядів посередництва праці, мають у справах харчевої допомоги зголошуватися тільки в міських дільницевих урядах, відповідно до їх місця замешкання. Ті уряди є кваліфікаційним і роздільним місцем комітету зимової допомоги. Міський комітет зимової допомоги безробітним буде видавати тільки харчеві допомоги (обіди або хліб, харчеві бони і вугіль), тому зголошуватися до них за грошевою допомогою є недоцільно.

— До квітня тільки акція для безробітних. Міністерство внутрішніх справ видало розпорядок, що публичні збірки, які були спершу визначені на перші чотири місяці 1937 р., не можуть бути переведені в тім часі, бо він призначений на зимову акцію допомоги для безробітних. Всякі збірки, визначені на час до кінця квітня, будуть пересунені на дальші квартали.

— Аванси державних урядовців. Голова ради міністрів затвердив аванси урядовців у державній цивільній службі з початком нового року. З днем 1. січня 17 тисяч державних урядовців перейде до вищої службової групи. Аванси обіймають особливо працівників у найнижчих групах.

— Продають дерево з державних лісів. Дирекція державних лісів розпочала продавати будівельне дерево для громадських урядів на кредитових умовинах. Дерево має бути призначене тільки на будову і направу дорогових обектів, самоврядних будинків, читалень, людових домів і т. п. Протягом чотирьох літ мають доставити громадам будівельне дерево за 8 міліонів.

— Нові срібні монети. Міністерство скарбу видало розпорядок у справі чеканення нових срібних монет по 2 і 5 зол. На тих монетах буде з одного боку рисунок вітрильного корабля. Давні срібні монети по 5 і 2 зол. з головами марш. Пілсудського або жінки лишаються дальше в обігу.

— Ліквідація чотирьох обезпечалень. Міністерство суспільної опіки зліквідувало суспільні обезпечальні в Ярославі, Ковлі, Дубні і Тухолі. Першу з них прилучено до округи обезпечальні в Перемишлі, другу в Луцьку, а третю до обезпечальні в Рівному.

— Зловживання в дороговій управі в Надвірній. У звязку з викриттям зловживань у повітовій дороговій управі в Надвірній арештовано дороговіста Каола Козійчука. Арештованого відставлено спершу в розпорядження городського суду в Надвірній, опісля до вязниці при окружному суді в Станиславові в розпорядження прокуратора.

— Кріваввий напад бандитів. До крамниці Кулка рільничого у Віцині золочівського повіту вломилося в ночі пятьох замаскованих і озброєних напасників. У крамниці спав тільки субект Йосих Бадзюх. Збудившись від траскоту дверей він наробив крику і пробував утікати. Однак напасники не хотіли випустити його живого із крамниці і почали до нього стріляти. Тому що субект бігав по всіх кутах, бандити розбіглися і кожний стріляв окремо. Підчас стріляннини куля попала в одного з напасників і вбила його, а тимчасом субект сховався. Бачучи свою помилку, бандити забрали тіло свого спільника і занехавши грабунок, почали втікати. За ними кинувся субект з криком „бандити!“ Тоді напасники почали знову відстрілюватися і ранили субекта тяжко в груди. На крик субекта і гук вистрілів надбігли люди. На їх вид бандити покинули труп і втікли серед темноти. Досі ніхто не пізнав убитого.

— Краєва хроніка. В Станиславові при вул. Ягайлонській залізничий робітник Мар'ян Козьол, орудуючи знайденим запальником від артилерійської гранати спричинив вибух, що розірвав йому руку. — Нічний сторож фільварку в Любінцях пов. Стрий, Петро Гітеман пострілив тажко з револьвера в ногу селянина Миколу Палахнюка, що йшов від залізничої стації.

— Професор на основі фальшивих документів. В Катовицях відбувся сензаційний судовий процес проти Йосифа Служевського, що займав посаду професора технічних наукових заведень на Шлеську, вживаючи безправно титулу інжиніра і подаючись за майора польського війська та кавалера хреста „віртуті мілітарі“. Служевського здемаскували, причому виявилася його кримінальна минувшина та що він був караний за ошуканства і фальшівництва у Варшаві. Показалось, що він сфальшував диплом Ліеж, львівської політехніки та багато інших документів, на основі яких одержав посаду професора. Його засуджено на півтора року вязниці.

— Катастрофа на залізничому шляху. На залізничому переїзді під Познанем особовий потяг наїхав на віз, навантажений мукою. Візникові вдалось в останній хвилині зіскочити з воза і врятуватися. Один кінь згинув, а другий вийшов здоровий. Зате віз розторощило на кусники. Машина приїхала до Познаня обсипана мукою, неначеб заскочена сніговою метелицею. Причиною трагічного випадку була мряка.

— Банкнот у роті. В потязі, що їхав із Варшави до Данціґа, скарбова контроля придержала пятеро осіб, що хотіли перевезти тисячу зол., сто гульденів і щадничу книжечку на суму 3 тисячі зол. В часі особистої ревізії знайшли в роті одної пасажирки 100-золотовий банкнот.

— Черновецькі комуністи перед судом. Перед военним судом у Ясах розпочався судовий процес проти 29 черновецьких громадян, обвинувачених за комунізм. Вони творили тайну комуністичну організацію, яку румунська поліція викрила перед роком. Всі обвинувачені жиди.

— Заздрість за 91-літнього чоловіка. Одна 83-літня жінка в Льос Анджельос вбила свого 91-літнього чоловіка, якого підозрівала, що він її невірний. Заздрісна старуха вбила свого чоловіка скритоубивчим способом, ударивши його ножем у плечі. Опісля з розпуки повісилася. Лишила лист, в якому за причину злочину подала факт, що „чоловік за останніх 40 літ оглядався за іншими жінками, а її занедбував“.

— Буки за неслуханість владі. У Тріполісі видала італійська влада розпорядок, що всі склепи мають бути в суботу отворені а в неділю замкнені. Коли кількох жидівських купців не хотіло до того пристосуватися і ставили опір, їх приведено на публичну площу і прилюдно всипали кожному по 10 буків. Виконанню кари приглядалися представники жидівського та арабського населення.

— **Звідки походять палестинські жиди?** На основі статистичного обчислення, яке англійський комісар Палестини предложив Лізі Націй за 1935. р., жидівське населення Палестини складається з огляду на походження: з Польщі 29.407 (53 прц.), з Німеччини 5.464 (9.8 прц.), з Румунії 3.616 (6.5 прц.), із Греції 2.105 (3.8 прц.), з Литви 1.977, із Зл. Держав 1.662, з Ємену 1339, із Чехословаччини 1.347, з Латвії 1.003, з Австрії 767 і з Туреччини 755.

— **Драма в повітрі** розігралася над французьким летовищем у Віллякублє. Пільота, що летів двоособовим апаратом, пострілила його товаришка Шмалер, так, що він мусів осісти у Віллякублє. Коли ранений пільот висів із літака, його товаришка піднеслася в повітря і відлетіла. Останки цього літака знайшли опісля на березі каналу Ля Манш. Летункою була пані Шмалер, що тяжко потовклася. Лікарям сказала, що мусіла осісти з причини дефекту мотору.

——o——

Зі судової салі.

СПРАВА ОДНОЇ ІНВАЛІДСЬКОЇ РЕНТИ.

Небуденний вирок запав 23. ц. м. у справі Василя Кічури, міського возьного з Яворова, в суді окружнім карнім у Львові. Василь Кічура, як рядовик 89. полку піхоти б. австрійської армії, ще в р. 1914 був ранений шрапнелем у руку в Карпатах. Рука зіштивніла, його признали інвалідом та звільнили з війська. На цій підставі признано Кічурі інвалідську ренту, яку він побирав ще перед роком останній раз.

До того часу було все в порядку. Та тут виступило якесь анонімове „коло обивателі“, яке донесло до військової влади, що Кічура ще від малої дитини мав мати штивну руку, отже він побирає, мовляв, інвалідську ренту незаслужено, чим ошукує і вкорочує державний скарб.

Справа опинилася в суді, пішли допити й досліди. Вкінці відбулася розправа, на якій одні свідки потвердили те все, що на свою оборону завів Василь Кічура, інші, ті з „ґрона обивателі“, зізнали те все, що написали в донесенні. Запав вирок І. інстанції, яким Василя Кічуру признали виновним обману і засудили на 1 рік вязниці, яку в дорозі амнестії зменшили на 6 місяців обовязкової вязниці, без завішення кари.

Та Василь Кічура справи не заспав. Вніс відклик до окружного суду у Львові і відкличний суд на внесення оборони допустив доказ із судових знавців, які, оглянувши штивну руку Кічури і просвітливши її проміннями Рентґена, заявили, що сліди на руці Кічури вказують на можливість, що вони походять від удару гарматним стрільном. Ця обставина вплинула корисно на оцінку справи Кічури. Відкличний суд набрав переконання, що чейже австрійська поборова комісія булаб не покликала до війська людини зі штивною рукою. На цій підставі радник окружного суду у Львові Шуліславський видав присуд, яким присуд суду І. інстанції змінив і Кічуру звільнив цілковито від вини й кари. Отже слушна справа перемогла і Кічура буде дальше побирати інвалідську ренту. Справу перед відкличним судом у Львові заступав адвокат д-р Евген Давидяк.

——o——

✝ Посмертні згадки.

СТЕПАН ДЖУРДЖ-СІЛЕЦЬКИЙ,

ем. управитель школи в Лютовиськах, організатор освітніх, економічних і культурних установ у Самбірщині, помер 18. ц. м. в 54. році життя.

Відійшов від нас небуденний народній учитель і дуже заслужений народній робітник, якого праця не кінчилася у школі, але промінювала на цілу Самбірщину й видавала богаті плоди, які вже не знидіють ніколи.

Був сином бідного загонового шляхтича з села Сільця в Самбірщині, якого родичі мали не цілий морг поля і не могли йому дати навіть елементарної освіти. Хлопчину взяв до себе на послуги далекий родич, професор учит. семинарії Іван Сілецький, що посилав його до народньої і виділової школи, відтак до вчительської семинарії, де він виявив великі здібности до математики і суспільних наук. Зложивши іспит зрілости в 1906 р. й діставши вчительську посаду, кинувся зараз до народньої роботи. Не було тоді по селах ні читалень, ні кооператив, а нарід треба було підготовити до великої тоді реформи, до зрозуміння загального, рівного, тайного і пропорціонального виборчого права. До шкільної салі не вільно було скликувати народу, до свого мешкання було небезпечно, лишалася одинока вчительська кухня, що служила йому за викладову салю. Ця кухня навчила нарід думати, отворила йому очі, як постояти за свої права, вчила організації. Скінчивши роботу в своєму селі, йшов він щоденно пішки до сусідніх сіл, до своїх товаришів, де, зібравшися разом чи то в хаті свідомішого селянина, чи знову в учительській кухні, давав зібраним селянам чудові лекції про орґанізацію, про громадські шпихлірі, про позичкові каси, про нове виборче право та про історію України. Його чудові виклади мали такий успіх, що в тих селах, в яких він учив, заломилися всілякі „ізми“, які тоді ширилися з сусідьного Борислава і до нині там доступу не мають! Свідки довоєнної його праці в тих селах — це всі читальні і каси, яких статути підписували нераз по ночах спрацьовані селянські руки!

Вернувшись з італійського фронту, служив як хорунжий звязковий на самбірсько-хирівському фронті. По війні забрався зараз (з підірваним здоровлям) до дальшої організації читалень, кас, кооператив і молочарень. Вінцем його праці є районова молочарня в селі Лютовиськах, збудована на місці жидівської коршми, знаменито ведена задаткова каса, що обслуговує й сусідні села, читальня, кружок Р. Ш. та інші установи в тому селі й сусідніх селах, які він двигнув і поставив на ноги. Нагородою за цю невсипущу працю було передчасне його спенсіонування з малесенькою емеритурою.

В міжчасі не забував він зорганізувати своїх товаришів учителів у Відділі В. П. У. В. в Самборі, що має 100 членів. При Відділі В. П. У. В. заложив учительську касу, яку розвинув у правдивий банк, для якого закупив з учительських ощадностей гарну домівку. Переорганізував першу українську кооперативу „Шовк“, яку пустив у рух і виткав із закуплених коконів кількасот метрів шовкової матері. Матерію ту привіз до Львова на Загальні Збори В. П. У. В. для демонстрації і заохоти товаришів до плекання шовкопрядки та до розбудови цього варстату праці. Відтак цілі вакації їздив продавати цю матерію по більших містах Галичини, як звичайний агент! Заложив у Самборі українське похоронне товариство „Китайка“, робив заходи до заложення української кооперативної фризієрні і бакарської крамниці, належав до комітету будови Народнього Дому в Самборі і т. д.

Перестудився на анкеті Пов. Союзу Кооператив, де виголосив прекрасну промову, положився в ліжко, з якого вже не встав. Надломане віднюю і невсипущою суспільною працею його здоровля не видержало. За його працю висловив йому нарід подяку громадною участю в похоронах, що відбулися 20. XII. в Самборі при участи всієї української інтелігенції Самбора та маси селян і делегацій тих сіл, в котрих бл. п. Степан працював. Такого величавого похорону при звуках „Бандуриста“ і „Бояна“ давно Самбір не бачив! Виголошено на нім 10 промов. Прощали Покійного представники установ, прощали ще сльози селянок і селян, обтирані їхніми твердими руками.

Покійний залишив удову і четверо незабезпечених дітей у недокінченій хатині, яку перед роком зачав будувати... Честь памяти заслуженого сина України!

І. Филипчак.

✝ АНТІН ПАВЛУСЕВИЧ.

Дня 20. грудня п. р. помер у Стрию емерит. учитель нар. шкіл, 80-літній старець Антін Павлусевич. Австрійський емерит з 57 зол. міс. емеритури, зумів зложити тисячу шістсот золотих (1.600 зол.), яку то квоту перед смертю зложив на руки місцевого пароха о. Івана Винницького до розділу між українські установи. І так по 400 зол. призначив на Рідну Школу, Просвіту й українських інвалідів, 300 зол. на потреби церкви і 100 зол. на українську захоронку на Шумлявщині. Не забув очевидно і за рідню. Дня 22. XII. відбулися похорони того скромного, зразкового громадянина при участи трьох священників. Устами пароха о. декана Винницького подякували українські установи Стрия Покійному за той щедрий дар. Честь памяти зразкового громадянина-патріота — хай рідна земля буде Йому пером!

——o——

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО“: „ПАЛАТА У ФЛЯНДРІЇ.

Кількох англійських і бельгійських старшин сидять місяцями в одному замку в місті Іпр, де йдуть завзяті бої підчас великої світової війни. Одною з найміліших їх розваг є слухати грамофону, особливо одної пісеньки париської артистки. Голос цієї артистки так подобається одному з них, що він починає писати до неї листи, а що не може їх вислати, залишає їх у кишені. Підчас одної атаки він пропадає без вістки і його поміщують у списі убитих. Війна кінчиться. Друга частина фільми показує нам карієру згаданої париської співачки, яка вибирається у далеку відпочинкову подорож. На одному вечорі перед її від'їздом один із гостей, що славиться даром ясновидности намічує їй несподівану дорогу: до Іпру. При цьому натякає, що там, в одній старій палаті любило її підчас війни кілька людей так, як ніхто інший. І співачка вибирається до цього замку.

Перша частина фільми трохи за розтягла, але у другій глядач зацікавлений її буцімто фантастичним елементом. Геройка, яку грає Марта Еґґерт, має неодну нагоду співати. Дільог у німецькій мові. Саме це в даному випадку дуже вражає: французькі та англійські старшини підчас війни з німцями розмовляють по німецьки і париська артистка співає теж по німецьки.

НЕЧУВАНА ПРОДАЖНІСТЬ ФРАНЦУСЬКОЇ ПРЕСИ.

„Дойче Альгемайне Цайтунг“ помістила статтю свого кореспондента в Женеви того змісту, що за протинімецькі статті у „Пті Журналь“ заплатила совітська амбасада їх авторові, послові Зіднетові 100.000 франків від статті. Німецький кореспондент пише, що має на це докази і може їх оголосити кожної хвилини. Німецька преса підкреслює, що подібні протинімецькі статті внеможливлюють французько-німецьке порозуміння.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

З відчитової салі. Мин. неділі відбувся черговий виклад у салі „Української Бесіди“ з циклю заповіджених рефератів. Виголосив його д-р А. Перегінець на тему „Держава й державна думка“. Реферат був надзвичайно річевий і цікавий та вказував на солідне опанування прелегентом великого матеріялу.

Зі сцени. Мин. суботи відіграв драм. гурток „Сфінкс“ комедію на три дії О. Леппа „Перфуми моєї жінки“. Вистава пройшла з повним моральним успіхом і належала до найкращих вистав, виставлених досі „Сфінксом“. Зміст комедії легкий, акція жива, фабула цікаво повязана. Ціла шістка (лише 6 осіб виступає в цій комедії) вивязалась із своїх роль майже бездоганно. Всеж таки на перший плян висуваємо Лідy Каратницьку й Горняткевича, які створили знамениті типи; велика похвала належиться Каратницькій, яка в II. дії з надзвичайним вжиттям і відчуттям віддала сцену суперечки. Горняткевич, поза кількома помилковими рухами, бездоганний. Т. Лиськевич віддав дуже добре тип пережитого кавалера, Лисяківна була прекрасна в ролі розвідки. Паламарівна (покоївка) вжилася в ролю в тип наївної, закоханої у свому панові покоївки. Дебют сценічний Каратницького В. випав дуже добре: в ролі льокая був майже бездоганний. Декорація прекрасна; коротко про неї можна сказати: сцена „Сокола“ такого европейського сальону мабуть ще не бачила. Прегарні меблі з робітні Білогубки, шкла зі складу Снігуровича й мальовило сальону Мачуляком — усе те зложилось на чудовий европейський сальон. Публики досить багато, яка своє задоволення висказувала безнастанними оплесками. Виставою „Перфуми моєї жінки“ „Сфінкс“ ще раз доказав, що стоїть на дуже високому рівні та вповні заслуговує на довіря й підтримку громадянства.

Спорт.

ЛІНҐ-ПОНҐ У СТАНИСЛАВОВІ

Пролом — Ґаковг II. 4:1. Змагання за мист. В-кл. в пінґ-понґу вирішив Пролом знову певно у свою користь. Пункти добули: Атаманюк, Савський, Легкий та Новаківський, стратив Бурделюк. Назагал всі гри стояли на доброму рівні і вже тепер можемо ствердити, що Пролом є найповажнішим кандидатом на мистця.

Б. Л.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Боксерські змагання Поділля. В найближчу неділю 27 п. м. в год. 7.30 веч. відбудуться в салі „Міщанського Братства“ у Тернополі боксерські змагання за мистецтво В-клясн між дружиною У. С. Т. „Поділля“ і Ж. Р. К. С. Обі дружини виступлять у найкращих складах.

Пінґ-понґ у Тернополі. В індивідуальних змаганнях за мистецтво Тернополя в пінґ-понґу четверте місце здобув член Поділля Роман Королюк. Три перші місця заняли жиди — два з „Єгуди“, один з „Гапоелю“. Всіх змагунів 20.

Ужгородська Русь дістала підмогу. Підкарпатський Краєвий Уряд признав репрезентантові Закарпаття С.К. Русь, підмогу в сумі 10.000 чеських корон.

Копаний мяч у Відні: Спортклюб — Рад Стер 6:1, Фльорідсдорф — Колюмбія 4:0, Вакер — Металюм 7:1, Лібертас — В. А. Ц. 4:4. Він — Рапід Оберляв, Богемянс — Невтраль 0:4, Слован — Нуслорфер 4:0.

Віденська Австрія грала з репрезентацією Люксембурга і виграла 5:2.

Віденські дружини за кордоном. Адміра грала в Єгипті з репрезентацією Александрії і виграла 10:2 (2:2). А. С. Фаворітнер переміг в Атенах Олімпіякос 4:2 (0:0). Рапід грав на Мальті і одного дня осягнув з військовою моряцькою дружиною нерішений вислід 2:2, а другого програв у Слємі з Мандрівниками 2:3.

Београдський — Стад Кімпероа 5:0. Другі свої змагання на території Франції виграла високо югославська дружина.

Гаківка за кордоном. У Празі Спарта перемогла БКЕ (Будапешт) 5:4 (2:0, 1:3, 2:1). У Ціріху Ціріхер С. Ц. переміг Ференцварош 3:0 (3:0, 00, 0:0). Давос — Е. Г. Е. Ст. Моріс 7:0, Л. Г. Ц. Базель — Бернер С. Ц. 1:0.

КОМУНІКАТИ.

Відбиванка Ольд-Боїв Сокола-Батька.

Подаємо оцим до відома, що відбиванка Ольд-Боїв з причини виїзду деяких змагунів на свята відбудеться щойно в суботу 16. січня 1937.

Канцелярія Сокола-Батька.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Може по середині?...

Люблю малярів, — хоч зводжу з ними часті баталії на тему малярства. Розходимося потім з обопільним переконанням, що противник не мав ні за сотика рації. Зрештою не маю претенсії на заприсяженого знавця!

Відбулася недавно малярська вистава Анумістів, але люди зацікавились нею на добре щойно після її закриття. Це вже така наша національна риска. Також і людиною цікавимось щойно після її смерти, а навіть жалуємо, що так швидко зійшла зі світа.

— Закрита вже вистава, кажете? Ой, шкода! Я був би з приємністю оглянув.

— А чомуж не пішли скорше?

— Бачите, раз — не мав часу, а два — хто був би сподівався, що такого гармідеру наробить.

— Не знаю, який гармідер маєте на думці. Бо що до експонатів, то нічого там такого дуже „гармідерного“ не було.

— Експонати ні, але критика...

— Критика?!... Читав і Голубця і Драгана — всіх хвалили.

— А Заловецький?

— Не читав.

— О, той їм насолив.

— Що кажете!? Цікаво. Мушу прочитати! Яка шкода, що не можу вже побачити образів. Думаю, що Анумісти не будуть мовчати і відповідять якимсь маніфестом!?...

— Припускаю.

— А як ви міркуєте, хто має слушність?

— Бог це знає. Читаю одного — рація, читаю другого — рація. Але правда може бути і посередині...

— Дуже часто так буває...

Балакають люди на тему вистави, щоправда вже по виставі, але й то добре. Балакають про критиків, про слушність їхніх аргументів, а дехто і сам починає критикувати:

— Ті Анумісти трохи переборщують. На одній виставі був В. Стефаник. Питають його, як йому подобалося. „Чого ті малярі — каже — малюють лиш самі пняки і камінюки?“

— Щось у тім є...

— А бачите! Французи, німці, чи інші англичани експериментують — усе в порядку. Але яке в них малярство перед „ізмами“! А в нас!? Гість із Запоріжжя — Красицького, Віял Хмельницького — Івасюка, Гагілки — Труша, Ой у полі жито — Холодного і... майже кінець на тім. Один молодий маляр толкував мені вчора: „Баталія, чи якийсь Йордан, весілля, або Великдень — це не є ніяке мистецтво“.

— Дивіть-дивіть! То значить, якби хтось намалював добрий Йордан, чи битву під Городком, то воно не попаде на виставу?!

— Трохи, бачите, але, що ті самі, які виставляють образи, є рівночасно в жюрі. Вони не можуть бути настільки обєктивні...

— Воно правда. Але вони сами організують, то й сами творять жюрі.

— Але все таки, бачите... Адже навіть приняті на виставу образи можна різно порозміщувати. Ліпше було б, щоб до жюрі не входили ті, що виставляють свої образи.

— Думаю, що й це з часом наладнається.

— Але... Але!.. Забув би вам сказати. Я вчора мав у себе виставу. Ви бачили акварелі Сорохтея?

— Бачив, було їх три чи чотири.

— Так. А я вчора бачив ще дві, що їх жюрі не приняло на виставу. Кажу вам — перша кляса. Не тільки можна їх було повісити, але булиб напевно зробили враження.

— Чомуж їх не приняли?

— Може за мало було місця, може за багато образів... А шкода!

Таке собі люди говорять, а я ходжу і слухаю. Послухаю тут — рація, спитаю других — рація. Я лаїк і тяжко мені рішити, де правда.

Може — посередині...

Галактіон Чіпка.

Нові книжки й журналі.

ЖУРНАЛИ.

НАЗУСТРІЧ, література, мистецтво, наука, громадське життя. Зміст: Мирослав Семчишин: Василь Стефаник. — Роман Сімович: Чергові завдання української музики. — Степан Чарнецький: З пожовклих листків. — Богдар Жарський: Вітер у лісі. — Юрій Долина: Мукден, стара столиця Манджурії. — Микола Федюк: Мистець до суспільности — суспільність до мистця. — Софія Яблонська: Юкіко. — М. Рудницький: Ми і польська література. — Українська хроніка. — Літературний Бім-Бам.

НОВА ХАТА, ч. 24. Зміст: Л. Б.: На закінчення року. — М. Чапельська: Вечір народньої ноші у Львові. — М. Д.: Василь Стефаник. — Волошка: У пані Надії Білецької. — С. Яблонська: Ніколи не запізно. — П. С.: Св. Миколай на землі. — Г. Корчинська: Дитячі питання. — С. Коржинський: Відживлювання немовлят.

ПЛАСТОВІ ВІСТИ, орган Союзу Українських Пластунів Емігрантів. Пл. рік 25. Прага, листопад 1936. Ч. 9 (45). Ювил. число, присвячене 25-літтю Українського Пласту.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ГОЛОС, орган Т-ва „Учительська Громада“ в Ужгороді. Р. VII., ч. 10. за грудень 1936.

УКРАЇНСЬКЕ ЮНАЦТВО. Р. IV., ч. 12 за грудень 1936.

ГОЛОС СПАСИТЕЛЯ, місячник оо. Редемптористів у Йорктоні, Саск., Канада. Р. VIII., ч. 12 за грудень 1936.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

ЯВОРІВ:

25. XII. Муж двох жінок.

26. XII. Циганський барон.

27. XII. Вія.

Великий Театр:

Пятниця, 25. XII. год. 7.30 веч. „Кавалер-ренька“.

Субота, 26. XII. год. 12. впол. 2 казки для дітей „Червона шапочка“ і „Прийшла криска і на лиса“.

Субота, 26. XII. год. 3.30 попол. „Кавалеренька“.

Субота, 26. XII. год. 7.30 веч. „Пігмаліон“.

Неділя, 27. XII. год. 12. впол. 2 байки для дітей „Червона шапочка“ і „Прийшла криска і на лиса“.

Неділя, 27. XII. год. 3.30 попол. ціни найнижчі „Пані пресесова“.

Неділя, 27. XII. год. 7.30 веч. „Кавалеренька“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Палата у Фляндрії“ з Мартою Егерт.

АТЛЯНТИК: „Жовтий скарб“ із Гейрі Купером.

ВАНДА: „Тисяча і друга ніч“ і „Весняний вальс“.

ГРАЖИНА: „Жайворонок“ із Мартою Егерт.

КАСІНО: „Сан Франціско“ Ван Дайка (з Джанетою Мекдональд і Клерк Гейбль).

КОПЕРНИК: „Моя зіронька“ з Шерлі Темпль.

КОЛІСЕЙ: „Небезпечний флірт“, „Нащо працювати“ з Фліпом і Флопом.

МАРУСЕНЬКА: „Герой“ з Волосом Беррі.

МЕТРО: „Мельодія великого міста“.

МІРАЖ: „Злочин і кара“ Достоєвського та Фліп і Флоп.

МУЗА: „Таємна бригада“

ПАКС: „Серед вічної тишини“ та кольорові додатки.

ПАЛЯС: „У блеску сонця“ з Іваном Кепурою.

ПАН: „Роз-Марі“.

РАЙ: „Прокажена“.

СВІТ: „Єгипетські ночі“ з Еді Кантором.

СТИЛЕВІ: „Ала то не лицює“ і ревія.

ТОН: „У тіні самітної сосни“ із Сильвією Сідней.

УТІХА: „Дочка джунглів“ і ревія „Вертеп“.

ХИМЕРА: Найновіша кольорована „Міккі Маус“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Европа“. Головні столиці і країни.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 25. грудня 1936.

Берлін (356,7) 10.30 Форт. твори. 16.00 Концерт. 12.00. 16.00 Концерт, 18.00 Веселі пісні та мельодії, 20.00, 21.00 Великий святочний концерт. **Будапешт** (549,5) 12.40 Концерт орх.; 15.00 „Івась і Гануся“ оп. Гумпердінка; „Вішунка ляльок“ балет Баєра, 18.00, 22.00 Циг. музика, 19.30 Сальонова музика. **Кінігсвустергаузен** (1571) 11.30 Діточий куток, форт. твори, 12.00 Концерт. 13.30 Танк. музика, 15.30 Авд. для дітей. 16.00 „Тоска“ оп. Пуччінія, „Кармен“ оп. Бізета; 17.00 „Парада олов'яних жовнірчиків“ весела авд., 18.00 19.00 Мельодії з півночі та півдня, 20.00 Симфонії „З нового світа“. **Кошиці** (259,1) 12.20 Орх. концерт. 21.15 Популярна музика. **Мінхен** (549,5) 9.30 Концерт дутих інструментів, 10.30 Зимові пісні, 12.00 Концерт орх., 14.00 Авд. для дітей. 14.45 Квінтет. 15.05 Веселий концерт солістів, 16.00 Оп. музика. 19.50 Муз. діяльог. 20.00 Концерт. **Прага** (470,2) 9.00 Концерт сальон. квартету. 11.30 Тріо Двожака на дві скр. і альтівку; 17.35, 18.00 Різдвяні забави в Шумаві, словномуз. авд., 19.05 Розр. програма. 21.00 „Чеська Мелюзина“ муз. казка Вайса. 22.35 Концерт сальон. орх., **Париж** (1648) 12.30 Легка симф. музика. 14.15 Сп. рециталь. 15.00 Літер. авд., 15.30 Авд. для дітей. 21.00, 22.00 Вечір балетів: „Копелія“ Делібеса, „Ле роа мі“, „Прогулька по Римі“ Росеми. **Відень** (506,8) 11.45, 12.00 Концерт фільг. орх., 15.40 Смичк. квартет ф-дур Бетовена. 17.45, 20.00, 21.00 „Весела вдова“ оп. Легара. 22.30 Танк. музика. **Білгород** (437,3) 18.00 Нар. пісні, 20.20, 21.00 22.00 „Паганіні“ оп. Легара. **Мілано** (368,6) 17.15 Орх. концерт. 20.40 „Різдво в Альпах“ сценка. 21.15 Розр. концерт. 21.45 „Різдво“ комедія Дерія Никодемія. **Рим** (420,8) 17.15 Орх. концерт. 20.40 Концерт нар. музики; 22.40 Фант. музика.

Субота, 26. грудня 1936.

Берлін (356,7) 10.30 „Рибалка та його жінка“ кантата Шека. 12.00 Концерт. 18.00 „Що ми дістали на ялинку“ вес. муз. авд. 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 „Усміх царівни“ оп. Шмельштіха. **Будапешт** (549,5) 12.30 Концерт орх., **Кенігсвустергавзен** (1571) 10.30 Весела музика на сопілці. 12.00 Концерт. 17.00 „Пісня ар“ бадена. 18.00 Гарні мельодії. 20.00, 21.00 Веселий вечір танку при блеску свічок, 22.30 Нічна музика. 10.00 Поетична авд., 12.00 Концерт військ. орх., 14.00 Авд. для дітей, 15.40 Зимові образки, 20.00 Вечір нім. музики, 22.30 Танк. музика. **Прага** (470,2) 9.00 Шуманові пісні, 9.40 Легка музика, 12.20 Розр. музика, 15.30 Концерт, 19.30, 20.00, 21.00 „Якобин“ оп. Двожака. **Париж** (1648) 14.15 Пісні, 16.00 Авд. для дітей. 17.00 Легка музика, 17.45, 18.00 19.00 Концерт, **Відень** (506,8) 11.45, 12.00 Орх. концерт. 16.05 Квінтет ес-дур Двожака, 17.55 Скрипка, 20.10 „Лет довкола світа“ попурі В. Грубого (Гергард сопр., Ціглер тенор, Медіна тенор-буфо, орх., хор). 22.20 Танк. музика. **Мілано** (368,6) 17.15 Танк. музика. 19.00 Розр. музика, 20.40, 21.00, 22.00, 23.00 Трансм. з Ля Скалі: „Фальстаф“ оп. Вердія. **Рим** (420,8) 17.15 Танк. музика, 20.40, 21.00, 22.00, 23.00 Оперетка.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 25. грудня 1936.

8.00 Сигнал часу, коляди, 8.03 Шлеські коляди, хор; 8.35 Тисяча тактів музики; 9.35 Програма на нині; 9.40 У святочному настрою, гр. пл.; 11.57 Сигнал часу; 12.03 Запрошуємо дітей на тісточка з родзинками (ревія для дітей); 12.35 Розр. концерт, Р. Плавська сопран, А. Якутіс тенор, орх.; 14.00 „Нема зла, що не вийшло б на добро“ сільська авд., 14.30 Нар. капеля; 15.35 Для розривки, гр. пл.; 16.30 Гутірка з хорими, 16.45 Містерія про Різдво Христове, з муз., 17.15 Гостина у Храбельських, весела авд., 17.45 Орхестра грає до танку, 19.00 Веселі пасторалки; 19.35 Концерт солістів, Л. Щепанська спів, віольончеля, форт., 20.35 Старосвітський курант: „Школа вусів“ комедіо-опера Л. Ад. Дмушевського (на мотивах і піснях XVIII і XIX ст.), 21.15 Плита за плитою, 22.00 Печені голубці, муз. авд.; 22.45 Танк. музика з гр. пл.

Субота, 26. грудня 1936.

8.00 Сигнал часу, 8.03 Концерт, 9.00 Після богослуження, музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 На весело під омелою, концерт орх., спів, хор; у перерві ок. год. 13.00 Лещетарський фейлетон, 14.00 Ялинка, авдиція, 14.40 Рекламовий концерт, 14.55 Концерт бажань, 15.25 Львівські біжучі вісти, 15.30 Авд. для дітей: Шлеські зазулі, 16.00 Колядкові теми, муз. авд., спів, 17.00 Виленська зазуля: Веселі історії, з муз. 17.30 Орхестра грає до танку, 18.40 Спортові вістки, 18.50 М. Івен: Маю стільки кохання, гр. пл., 18.55 Наша програма, 19.00 Краківський вертеп, 19.30 „Паштетарня поетів“ малий фейлетон Корнеля Макушинського, 19.45 „Верховинці“ оп. К. Курпінського, 21.15 Вечірній денник, 21.25 Актуальна гутірка; 21.30 Форт. рециталь, 22.00, 23.00 До танку приграває орхестра.

Радіокутик.

МІКРОФОН СКРІЗЬ ДОХОДИТЬ.

Мікрофон, серце радіофонії, спочатку старанно охороняли перед оком профана. Радіовий виконавець діставався до студії через таємничі завіси і заслони, щоб у незвичайній самоті навязати сполучення з невидними слухачами.

Одначе невдовзі мікрофон завдяки технічному поступові забажав ширшого краєвиду. Спочатку зявився несміливо в концертовій салі, потім відвідав сойм, врешті став постійним гостем стадіонів і публичних місць. Мікро, — як його пестливо називають фахівці, дістав людські риси, став каварняним бувальцем, залишаючися в своїх виступах під чуйною опікою радіового репортера і технічного персоналу.

Безпосередні трансмісії.

Мікрофон, або цілу групу мікрофонів, інсталюють у салі або на публичній площі. Мікрофонові струми після зміцнення їх при помочі малих, переносних зміцнювачів, пересилають звичайною телефонічною лінією до ампліфікаторні, звідки переказують на висильну станцію. Вміло влучаючи або вилучаючи заінстальовані мікрофони, можемо відтворити ціле багацтво звуків даної трансмісії, як напр. оклики натовпу, голос репортера, кроки дефіляди і т. п.

Утривалення авдиції.

Коли з якихось причин звуки мікрофону не можна трансмітувати безпосередньо на антену, — вживають апаратів, що утривалюють авдицію (стяжка, кружки). Мікрофонові струми після зміцнення в ампліфікаторні переказують не до радіостанції, а до спеціяльної апаратури, що утривалює звуки. В цей спосіб награна трансмісія може бути багато разів повторена в різні години дня.

У випадках, коли йде про схоплення „на гаряче“ певних радіових репортажів і коли бракує часу, щоб заінсталювати мікрофони сполучені телефоном зі станцією — тоді вживають трансмісійного самоходу. Такий віз засоблений у переносні мікрофони і зміцнювачі, має апаратуру, завдяки якій трансмісія може бути награна на місці, а кружки пізніше доставляють до радіостанції.

Спеціяльні трансмісії.

Мікрофон звязаний каблем з телефонічним дротом або з трансмісійним возом, забажав свободи і руху. Відвідав літак, моторівку, став товаришем маршів, бігів і т. п. Це було можливе завдяки застосуванню малих переносних висильників на короткі хвилі, які цілковито поміщалися в малій валізці або наплечнику та дозволили надавати у проміні кількасот метрів, а навіть кілька кільометрів.

Радіовий репортер, серед публики, має малий ультракороткохвильний висильник і малу антену у вигляді палки розміром 1 мтр. У певній віддалі (у полі зору) є заінстальований приймач, сполучений проводами з радіостацією. Радіовий репортер, промовляючи до мікрофону, має свободу рухів, а хвилі його малої переносної радіостанції сприймає найближчий приймач і переказує уже звичайною дротовою дорогою на висильну антену радіостанції.

Часто, підчас спортових змагань уживають малу короткохвильну станцію, вміщену на супровідній моторівці або самоході, яка дає репортерові змогу безпосередньо і постійно обсервувати цілий хід даної імпрези. У цей спосіб трансмітовано останній етап олімпійського бігу Атени-Берлін.

Малі короткохвильні або ультракороткохвильні стації уможливлюють ряд дуже цікавих радіових трансмісій. Американські слухачі з напруженням слухали авдиції, що була надана зі стратосферичного бальону; в Европі можна було почути трансмісію з Цепеліна або змагань Гордон-Беннета. Мікрофон вже набув на сьогодні свободу рухів: він входить до літака, до підводного човна, шахти, він є свідком актуальних явищ мистецького, суспільного і спортового життя.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 19. грудня н. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.80 зол
1 кг. масла десер. бочкове й експортове включно з бочк. пакуванням	2.85 „
1 л. молока	0.17 „
1 к. яєць	4.80.

Тенденція на на масло, молоко та яйця слаба.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 24. XII. н. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді	1.10 зол
Індики I. кл., добре умясені, повногруді	0.90 „
Курята I. кл. біло й жовтоніжки, без острігок, до ваги 1.60 кг.	0.95 „
Курки I. кл., товсті, без остріг, без напияку на ногах, щойно від 1.80 кг. вгору	0.90 „
Качки товщеві I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.00 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Виладвича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.